

„În Maieru, am trăit cele mai frumoase și mai fericite zile ale vieții mele“

Liviu Rebreanu

CUIBUL VISURILOR

Director fondator: SEVER URSA

PUBLICAȚIE EDITATĂ DE CONSILIUL LOCAL MAIERU
ANUL XXV Nr. 3 (143) *** MAI 2021 *** 20 PAGINI ***

In memoriam

Profesorul SEVER URSA

S-a născut la data de 8 martie 1932, în satul Poiana Cătunenilor, comuna Ilva Mare, din părinții Augustin și Victoria – având strămoși măiereni.

Între anii 1940-1945 a fost refugiat, împreună cu părinții, în Bucovina, la Vatra Dornei, Iacobeni și Stulpicani, unde a terminat școala primară începută la Ilva Mare.

Prima clasă de liceu a făcut-o la Câmpulung Moldovenesc, între 1943-1944.

Împreună cu părinții și fratele său, Victor Ursa, regretatul profesor universitar al Facultății de Drept, a fost refugiat, din calea frontului, la Ineu, Arad, unde a început clasa a II-a de liceu.

Perioada pribegiei a fost una dintre cele mai grele din viața sa. Tatăl său a fost rănit pe frontul din răsărit.

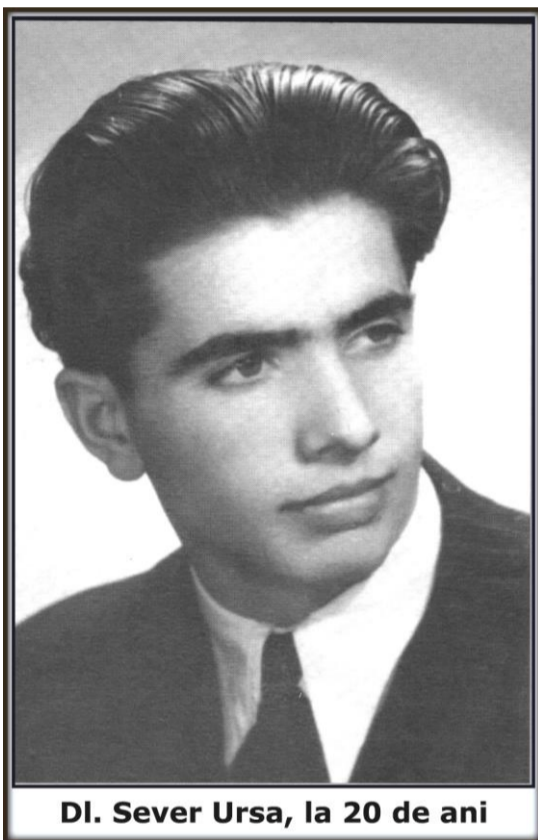
A urmat clasele III-IV la Liceul „George Coșbuc” din Năsăud.

Între anii 1948-1952 a făcut Școala Normală (Liceul Pedagogic), tot la Năsăud și a obținut diploma de învățător, ca premiant.

A urmat apoi cursurile Facultății de Filologie a Universității „Victor Babeș” din Cluj, pe care a absolvit-o în 1956, cu diplomă de profesor de limba și literatura română, printre cei dintâi. După aprecierile unora dintre profesorii săi, calitățile sale i-ar fi dat dreptul la o carieră universitară, dar prigoana politică asupra tatălui său, precum și dragostea față de meleagurile năsăudene l-au fixat definitiv în zonă.

La recomandarea regretatului profesor universitar Ioan Breazu, a fost repartizat provizoriu la Muzeul Grăniceresc din Năsăud, unde s-a ocupat, ca muzeograf, de întemeierea și reconstituirea Casei Memoriale „Liviu Rebreanu” de la Prislop.

În 1958 s-a căsătorit cu învățătoarea Doina Sângeorzan din Maieru, unde s-a transferat, ca profesor și muzeograf, și a întemeiat muzeul, pornind de la o expoziție memorială în holul școlii.

Dr. Sever Ursa, la 20 de ani

Timp de 45 de ani, a funcționat la Maieru ca profesor și muzeograf.

Are doi fii: Liviu, profesor de educație fizică și Ovidiu, conferențiar universitar. Ambii sunt căsătoriți – amândouă nurerile purtând numele Elena.

Paralel cu activitatea didactică și muzeografică, domnul Sever Ursa a desfășurat și activitate publicistică. A debutat în 1956, cu reportajul „În satul lui Ion”, publicat în „Gazeta literară”, urmat de alte eseuri cu tematică rebreniană.

Între anii 1969-1979, a obținut toate gradele didactice cu nota maximă.

În perioada 1984-1990, a deținut funcția de director al Școlii Generale din Maieru, care poartă în prezent cu mândrie numele lui Liviu Rebreanu. S-a pensionat din funcția de director.

A inițiat și condus Cercul literar folcloric „Liviu Rebreanu”, cu care a înzestrat mereu muzeul, care numără șapte secțiuni distincte, cu o bibliotecă proprie de peste 7000 de volume din donații, în edificiul propriu.

A înființat încă din 1967 revista școlară „Cuibul Visurilor”.

În 1974, a reînființat Societatea Culturală „Liviu Rebreanu”, pe baza documentelor vechii societăți dintre anii 1927-1935.

Împreună cu un grup de sprijin a pus bazele manifestării tradiționale „Zilele Măierene”, cu întâlnirea periodică a fiilor satului.

În 1964 a înființat Ansamblul folcloric „Cununa Maierului”, distins cu premii la festivaluri interne și internaționale.

Este Cetățean de Onoare al localităților Maieru, Ilva Mare și Năsăud.

Ca profesor de limba și literatura română a fost selecționat de 11 ori în Comisia Centrală a Concursului Național de Creație Literară „Mihai Eminescu”, ca examinator și ca apreciere a prestației profesionale.

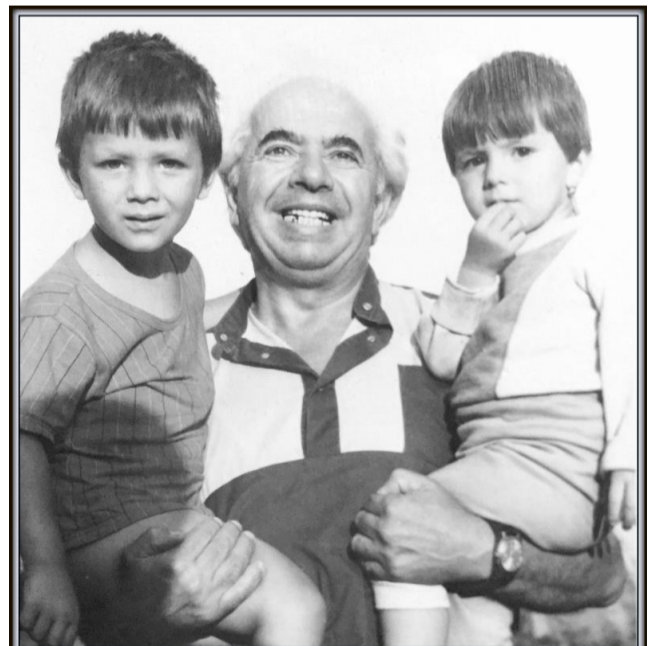
(continuare în pag. 2)

Ovidiu URSA

Drum lin spre cer, bunu' Sever

Printre nenumăratele apelative pe care le-ai avut de-a lungul vieții („unul dintre intelectualii de înaltă clasă ai Țării Năsăudului [...] Cetățean de Onoare [al localităților] Maieru, Ilva Mare și Năsăud [...] profesor [...], director, animator cultural și ctitor a două muzee de renume, cel din Prislop și Maieru, [...] scriitor și fondator de revistă (Cuibul visurilor împlinește anul acesta 25 de ani), președinte de onoare al Societății Scriitorilor din Bistrița-Năsăud, președinte al cercului ASTRA din Maieru” - rasunetul.ro), cel cu care îmi rămâi mie în suflet și cel pe care îl voi folosi pentru a-i povesti fiului meu, în viitor, despre străbunicul său (pe care mă bucur atât de mult că l-a cunoscut) este cel de bunu' Sever.

Care contrar coincidenței de nume, nu era deloc „sever” cu noi. Era vesel, ne învăța lucruri noi (să ținem un jurnal, să iubim și să prețuim cărțile, să ne respectăm rădăcinile, să tastăm la mașina de scris sau să îi ciufulim părul alb și bogat. Un îndrumător blând pe care îl puteam asculta ore întregi.

Dr. Sever Ursa cu nepoții Călin și Iulia

Așa cum în niciunul din discursurile sale publice nu rămânea fără cuvinte, nici în inventatul poveștilor nu se lasa mai prejos. Am învățat să iubim lectura, mai întâi, auzind-o. De la el. Îmi amintesc când am început să citesc singură primele cărți, îmi imaginam vocea unor personaje ca fiind a lui. Pentru că îmi era atât de familiară. Cum le va rămâne familiară multor altora pentru care a fost dascăl, profesor, îndrumător, sprijin, „șut în fund la momentul potrivit” sau inspirație. El era glumeț, nu s-ar

(continuare în pag. 2)

Iulia ȘUTEU

In memoriam**Profesorul SEVER URSA***(continuare din pag. 1)*

A participat cu comunicări științifice la peste 90 de simpozioane și întruniri culturale, profesionale etc.

În 1996, luna mai, a înființat și a fost directorul revistei „Cuibul Visurilor”, publicație sprijinită redacțional de un prestigios și distins grup de colaboratori.

A publicat peste 150 de articole, eseuri, reportaje, recenzii, studii, la care se adaugă numeroase interviuri în presa scrisă sau la radio și televiziune.

De asemenea, a publicat mai multe volume de autor sau în colaborare.

A fost președinte de onoare al Societății Scriitorilor Bistrița-Năsăud și membru în Comitetul Asociației ASTRA.

A fost decorat și distins cu multe diplome, dintre care amintim: Ordinul Muncii, clasa a III-a (1981) și Meritul Cultural, clasa a III-a.

A fost, prin excelență, dascălul exigent, dar cumpănit, mentorul și îndrumătorul pasionat al sutelor de elevi, care îl vor purta în sufletul și în cuvintele lor, de-acum încolo.

A fost un om puternic, prin vorbe și fapte, care s-a bucurat, dar a și suferit mult, pe nedrept și adesea fără cuvinte.

Deși acum pierdut ca ființă, îl vom regăsi pe profesorul Sever Ursa în veșnicie, în ceea ce a întemeiat, a format și statornicit aici, printre noi – de la cărți și muzee, la oameni de prestigiu și amintiri de neuitat.

Ovidiu URSA**Drum lin spre cer, bunu' Sever***(continuare din pag. 1)*

supăra că folosesc cuvântul „fund”. Ba chiar mai mult, cred că l-ar face să zâmbească să știe că eu, acum, mi-l imaginez fiind întâmpinat de familia lui (mama, tata, fratele și cei 8 unchi și mătuși), după care așezat la o masă, la umbra unui nuc. Împăcat, că a dus o viață decentă și plină de sens, dedicată familiei, elevilor, educației și culturii - că a rămas în istorie și, în egală măsură, în multe inimi pe întreg globul. Iar la capătul opus al mesei stă cel căruia și-a dedicat o mare parte din viață. Liviu Rebreanu. Cu care bea o cafea (sau orice preferă domniile lor) și povestesc (din nou, orice preferă domniile lor).

Așa te văd eu acum.

Odihnă liniștită, pace și conversații eterne de cea mai bună calitate, dragă bunu' Sever!

Nepoții și strănepoții tăi, de la mic la mare, te petrec cu iubire spre cer.

Călin Ursa
Iulia Șuteu
Flavia Elena Ursa
Darian Ursa
Vlad Șuteu
Erik Șuteu

“Ni s-or mândri cu tine pururi / Al strănepoților șirag”
Ion Delamargină în „Omăgiu lui Liviu Rebreanu”, de Sever Ursa și Mihail I. Vlad

Drum lin spre cer, bunu' Sever!

Iulia ȘUTEU

Sever Ursa și Floarea de Rai Omăgiu său adus Maierului și măierenilor prin fapte de cultură

Nu există sfinți în viață – există, în schimb și-i este *hărăzită* omului starea *starea de har* sau de *sfințenie* – cu titlu de *arvună* la naștere, după cum spun preafericicii filosofi precreștini de-o-mpreună cu sfinții părinți.

Nu putem omagia personalitatea unui profesor, a unui pedagog sau a unui creator în general fără a pune în talgerele de lemn ale cumpenelor, pe de o parte faptele sale – pe de altă parte "ceva" cumpănind greu în aducerea aminte a celui omagiat.

Și despre acel "ceva" – întruchipat în dictonul *Omul sfințește locul* – se cuvine, cred eu, să încercăm să medităm acum, la vreme de doliu – cei care încă-l priveghem cu gândul pe *drum de Prihod*, spre loc de *Hodină* în *Prihodiștea* Cabei măierene dinspre apus.

Sunt bine cunoscute volumele scoase de către dl. profesor Sever Ursa în calitate de autor sau coautor: *Bistrița-Năsăud, vatră folclorică*, coautor 1979; *Constelația Liviu Rebreanu*, coautor 1994; *Iustin Ilieșiu Sfinte firi vizionare, biografii în versuri*, coautor, 2000; *Omăgiu lui Liviu Rebreanu* ed. a II-a, revizuită și adăugită, coautor 2005; *Vasile Rebreanu (1862-1914) învățător, folclorist și animator cultural*, autor 2008; etc.

Și ne putem lămuri în bună măsură asupra instituțiilor de cultură ctitorite de prof. Sever Ursa pentru care avem documente, memorii sau confesiuni literare de la autorul însuși. Și am în vedere aici instituții precum Muzeul *Cuibul visurilor* (1957), Casa memorială *Liviu Rebreanu*

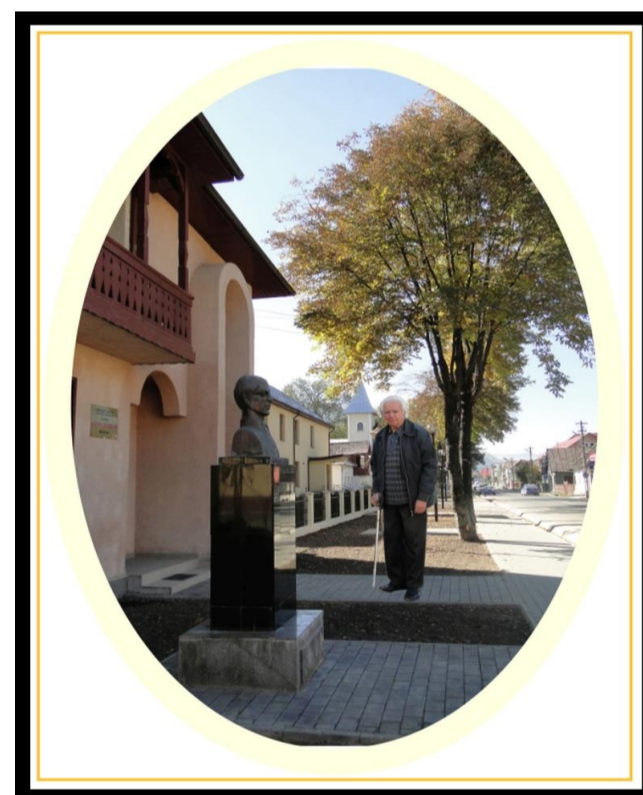
Și dacă le recunoaștem creatorilor de opere literare – precum lui Liviu Rebreanu al nostru – faptul de-a fi fost atinși de *aripa de har* a Creației în general, suntem în măsură – sunt încredințat și eu – să-i recunoaștem celui plecat dintre noi – *harul elocinței*.

Așa cum Liviu Rebreanu mărturisea că *În Maieru am trăit cele mai frumoase și mai fericite zile ale vieții mele* (Mărturisiri, 1932), la fel "mărturisea" și chipul D-lui profesor, pentru mulți dintre noi, acea fericire lăuntrică ori de câte ori ne vorbea cu patos și însuflețire despre Maieru sau despre oamenii locului, despre *Liviu Rebreanu în satul copilăriei* sau despre comorile "literar-folclorice" descoperite și aduse la lumină prin strădania dumnealui de-o viață.

Și se întâmplă, iată, că acum, la petrecerea sa din viață, "Cuibul visurilor" lui Rebreanu devine și *cuibul aducerilor aminte* pentru cel care a fost pentru noi Domnul Profesor Sever Ursa.

Muzeul Cuibul visurilor Maieru

din Prilsop (la reconstituirea și la edificarea căreia a luat parte activă între 1956-1958), Societatea culturală *Liviu Rebreanu* (1974, ca o continuare a vechii societăți culturale studențești omonime 1927-1935), Revista *Cuibul visurilor* (în ediție dactilografată 1967-1971, iar din 1996 până în

prezent în ed. tipărită) etc. Pentru aceste înfăptuiri avem chiar mărturisirile sale în articole și prezentări precum: *Valoarea muzeului școlar comunal*, în „Enciclopedia practică a copiilor”, Ed. Ion Creangă, București, 1982, pag. 302-318; *O societate culturală „Liviu Rebreanu” la Maieru*, în vol. „Centenarul Liviu Rebreanu (1885-1995)”, Buletin de informare și documentare, Societatea de Științe Filologice din R. S. R., Filiala Bistrița, 1986, pag. 207-212; *Muzeul „Cuibul visurilor” după 45 de ani de existență*, în „Revista ilustrată”, nr. 1, Serie nouă, Anul I, Bistrița, 2004, pag. 95-96; *Copilăria și maturitatea Muzeului „Cuibul visurilor”*, în „Revista ilustrată”, nr. 2, Serie nouă, Anul I, Bistrița, 2004, pag. 93-95; *Copilăria și maturitatea Muzeului „Cuibul visurilor” – Maieru*

*(continuare în pag. 3)***Viluț CĂRBUNE**

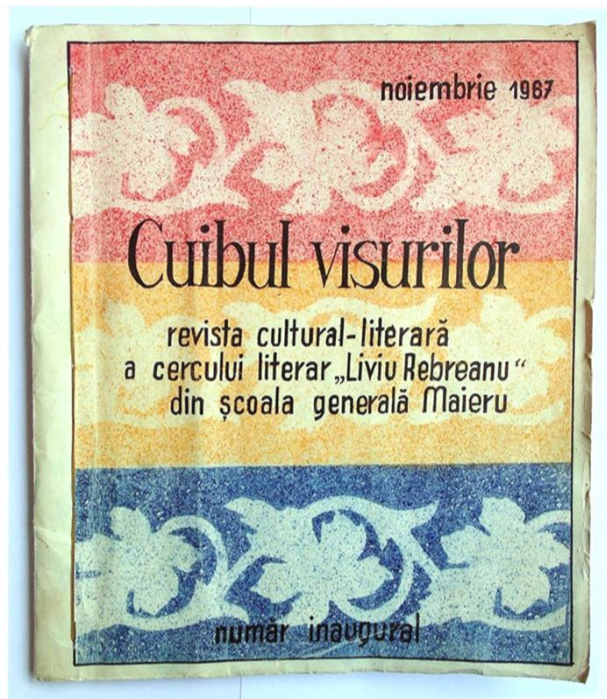
In memoriam

Sever Ursa și Floarea de Rai Omagiu său adus Maierului și măierenilor prin fapte de cultură

(continuare din pag. 2)

(3), în „Revista ilustrată”, nr. 3-4, Serie nouă, Anul II, Bistrița, 2005, pag. 135-137; *Copilăria și maturitatea Muzeului „Cuibul visurilor” – Maieru (IV)*, în „Revista ilustrată”, nr. 7-8, Serie nouă, Anul IV, Bistrița, 2007, pag. 187-192 etc.

Este mai puțin cunoscută azi – rămânând oarecum în umbră – truda și starea sa de neodihnă pentru edificarea unui adevărat *pedestal cultural* spre faima culturii tradiționale născute numită îndeobște *folclor*, pentru pro-slăvirea *limbii române* și a *creației literare rebreniene*, dar și pentru documentarea și redactarea *monografiei Maierului*.

În măsura în care m-am putut documenta de-a lungul anilor eu însumi – în calitate de redactor la *Cuibul visurilor* și adesea prin discuții directe cu dl. prof. Sever Ursa – pot să susțin cu deplin temei că pentru generațiile care vin manuscrisele, materialele, studiile etc. aflate la Muzeul *Cuibul visurilor* și în arhiva familiei vor fi un prețios fond de cercetare-documentare.

Despre câteva dintre aceste subiecte – aflate mereu în pri-vegherea domniei sale – voi încerca doar să aduc vorba în rândurile care urmează.

În primul rând s-ar cuveni să ne înclinăm cu reverență și cu recunoștință în fața manuscriselor de folclor *rămase nouă uiim* – prin grija și pasiunea dlui Profesor. De-ar fi să prezint succint această aplecare "de-o viață" asupra graiului, asupra datinilor și asupra folclorului maierean m-aș putea folosi de consemnarea lui I. Datcu în *Dictionarul etnologilor români*, Ed. Saeculum I.O., 1998, în care spune, citez:

[Sever Ursa este] continuator al unei pleiade de cercetători ai tradițiilor pop. născute (Ion și Olimpiu Barna, G. Bichigean, T. A. Bogdan, Iuliu Bugnariu, D. Cosmulei, Aurel Filimon, Sever Hurdea, Tiberiu Morariu, V. Onișor, T. Podariu, Titus Poienaru, Simeon P. Șimon ș. a.), tipărește, în colab. cu Pompei Ștefănescu, *Bistrița-Năsăud, vatră folclorică* (Buc., E.S.-T., 1979, 94 p.). Are în ms. *Monografia folclorică a satului copilăriei lui Liviu Rebreanu*, adică a loc. Maieru.

În înșirarea folcloriștilor născuți mai trebuie amintiți mulți alți pasionați culegători de folclor (v. cercetările prof. Liviu Păiuș), precum: Iustin Ilieșiu, Emil Boșca-Mălin, Iustin Sohorca, Iuliu Moisil, Vasile Filip, Liviu Păiuș, Valeria Peter Predescu, Maria Precup, Ion Poenaru, Ion Lucian, ca să nu mai vorbim de Ion Pop Reteganul, Alexiu Viciu, Elisabeta Moldoveanu, Nicole Bot, Gottfried Habenicht, Al. Pop, Petru Pop, Dumitru Vârtic, Leonida Dănilă etc.

"Biblioteca Muzeului deține azi o culegere de peste 8000 de versuri populare locale, o

adevărată monografie folclorică a satului" – mărturisirea în articolul sus menționat (*Muzeul „Cuibul visurilor” după 45 de ani de existență*), la pag. 95).

În arhiva Muzeului și în arhiva personală se află și cele 90 de pagini manuscrise ale înv. Ion Barna, trimise la 26 apr. 1932 drept răspuns la Chestionarul *Obiceiuri de vară (călușeri, sânziene, seceriș)* inițiat în Aprilie 1931 de către Ion Mușlea prin *Arhiva de Folclor* din Cluj.

Solemnitatea momentului comemorativ nu mi permite să prezint mai pe larg amploarea temelor folclorice de care s-a ocupat prof. Sever Ursa.

Privind textele culese dintr-o perspectivă religioasă și în același timp asumând folclorul drept creație "literar-folclorică" cum îi "cădea bine" dlui prof. să spună, vom constata că multe dintre aceste texte sunt adevărate comori de patrimoniul cultural-religios românesc.

Aș putea să vorbesc despre *Cununa Maierului* – ansamblu folcloric patronat multă vreme de prof. Sever Ursa – sau despre *Stărostii și obiceiurile de nuntă*, pentru care are adunate zeci de texte folclorice. Voi reda, totuși, cu titlul de exemplu colinda *Fata și Păcurarul*, transcrisă de

dânsul în *Lucrare pentru gradul I*, 1977, lucrare la care l-a avut drept îndrumător științific pe prof. univ. dr. Gavril Scridon – și care poartă titlul *Cercul literar-folcloric „Liviu Rebreanu” din Maieru, Jud. Bistrița-Năsăud*.

Mă sculai, sculai,
Mă dusăi, dusăi
Des-de-dimineată,
Cu săcera-n brâu
La holdă de grâu.
Ș-apoi mă plecai
Mănunceș^{1/} să-m' tai.

Da' eu am aflat
O floare de rai
Șă-n sân o băgai,
Că doară gândii
Că doară pe mine
Nu mă vede nime.
Dară mă văzură
Păcurari din munte,
Cela cu oi multe
La mine veniră
Să-n brață m-o strâns,
Eu am plâns ș-am zis:
"Mă căne, cu față,
Nu mă strânge-n brață,
C-a vini sara
Și m-a d-întreba
Scumpă maica mea
Gătat-am holda?"

N-am gătat-o,nu,
Că m-ajunse-un junghi,
Junghi rău de durere,
Moarte fără vreme!"
Maica s-o luat
Jos pe rătorele

După lecurile ^{2/}
Leacu' l-am d-aflat:
O cruce de brad
Să-m' puie la cap,
Că-s moartă de drag,
Dor să nu mai trag.
Copârșău de nuc,
Că de-amu mă duc,
Copârșău de-arin,
Și n-am să mai vin,
Cruce de stăjar
C-am murit de-amar,
La holdă-n hotar.

^{1/} mănunchi, buchet; ^{2/} leacuri

Notă: Această doină veche, laică, cu imagini stranii, se mai colindă și azi. Are accente maramureșene.

Culeasă de eleva Lucreția Bob, cl. VII-a, 1968, de la bătrâna Docia Macavei-Jârdoaia, 75 ani.

Tema *Floare de Rai* este recurentă în folclorul românesc (v. B. P. Hasdeu, *Chestionar*, 1884, I. Ilieșiu, *Folclor din Transilvania*, 1967; I. Șerb, *Flori alese din poezia populară*, 1960; O. Bârlea, *Colindatul în Transilvania*, 1969; C. Ciuchindel, *Folclor vechi românesc*, 1990; V. Filip, *Universul colindei*, 1999 etc.), iar între numeroasele creații folclorice adunate direct sau prin mijlocirea elevilor regăsim predilecția prof. Sever Ursa pentru tradițiile folclorice și datinile însoțind taina cununței – cum îndeobște numește "căsătoria" în ținutul Năsăudului.

Floarea de rai găsită și culeasă în chip simbolic de Sever Ursa este – aș îndrăzni să spun – taina petrecerii lui în lume, taina nașterii și a morții împletită în *Cununița de Sânziene* căzută din streșina *Casei de pe Pod*.

Se cuvine apoi să recunoaștem preocuparea de-o viață pentru pregătirea și redactarea *Monografiei Maierului*. Și n-a fost doar monografia Maierului ci a pregătit și a făcut parte – din însărcinarea autorităților județene dinainte de 1989 – din colectivul de elaborare al monografiei satelor Ilva Mare și Lunca Ilvei. Capitolele cele mai importante din aceste monografii purtau titlul "Graiul popular" și "Folclorul literar" și erau încredințate spre îndrumare-coordonare dlui prof. Sever Ursa.

În toamna anului 2010 am primit de la domniasa un manuscris – elaborat drept *Proiect de*

(continuare în pag. 4)

Viluț CARBUNE

In memoriam

Sever Ursa și Floarea de Rai

Omagiu său adus Maierului și măierenilor prin fapte de cultură

(continuare din pag. 3)

monografie (ed. nov. 2010) – care se deschidea cu textul *Chemare și îndemn* și care începea astfel:

"Dragă coleg(ă),

O monografie completă a localității Maieru, județul Bistrița-Năsăud se impune tot timpul. Până în anul 1939 au fost publicate câteva lucrări cu caracter monografic: Emil Boșca-Mălin: *Contribuții la monografia comunei Maieru, Însemnări pe răbojul vremii* (1936) și *Spicuri din trecutul unui sat grăniceresc* (1945), apoi Iuliu Pop: *Istoricul parohiei Maieru* (1938, ms.) și subsemnatul cu: *Monografia Școlii Generale de 10 ani din comuna Maieru*, (1972, ms.). Relativ recent, preotul Augustin Partene a tipărit volumul *Istoricul bisericii greco-catolice din comuna Maieru* (2009).

Ca localitate-matrice cu pondere demografică remarcabilă și cu bună vedere la lume, Maierul nostru legendar își merită o monografie pe măsura lui."

Dintre textele preliminare pregătite de domnia sa pentru această monografie și menționate în acest proiect pot enumera următoarele:

- *50 de episoade sub titlul Maieru – file de monografie*, în revista CV, între anii 1996-2010;
- *Iustin Ilieșiu, poezii, studiu introductiv, cronologie de ~*, Ed. Napoca Star, 2006;
- *Liviu Rebreanu în satul copilăriei* în revista Arhiva Someșană, nr. 1, sn. Năsăud, 1972, pp. p.77-86;
- *Aspecte monografice ale comunei Maieru*, ms., Maieru, 1964, (23 p.) în biblioteca muzeului CV;
- *Din istoricul Maierului*, ms., 1958 (22 de pagini);
- *Monografia Școlii din com. Maieru, raionul Năsăud*, proiect, ms. 20 de pagini, Maieru, 1962;
- *Monografia Școlii Generale de 10 ani din comuna Maieru*, județul Bistrița-Năsăud, ms., Maieru, 1971, în muzeul CV;

Și pentru a ne da seama de valoarea documentar-istorică a multor materiale lăsate de prof. Sever Ursa voi reda un extras din ms. *Maieru – File de monografie* (44), după cum urmează:

Despre *Biserica din Deal* am mai făcut mențiuni în această rubrică [...]

Cunună de Sânziene (1984)

Gazetarul Nicolae V. Ilieșiu – un mare prieten măierean al romancierului Liviu Rebreanu – în una dintre însemnările sale depuse în biblioteca documentară a Muzeului *Cuibul visurilor* și datată 10 aprilie 1978, relatează cu lux de amănunte împrejurarea în care marele scriitor descoperă icoana martirajului prin frângerea cu roata, icoană care se poate vedea și astăzi în iconostasul bisericeții [...]

[Text preluat de prof. S. Ursa din însemnarea lui Nicolae V. Ilieșiu]

Era la sfârșit de martie 1944, când are loc o întâlnire între trei prieteni – foști colegi de școală și ortaci nedespărțiți pe ulițele Maierului: romancierul Liviu Rebreanu, compozitorul Darius Pop și Vincențiu Ilieșiu, tatăl lui Nicole [V. Ilieșiu].

Vorbind de Biserica din Deal, Rebreanu voia să-și împropăteze unele date.

– Când a fost construită?

– În timpul foametei din 1818, când oamenii își făceau mămăligă din scoarță de mesteacăn, răspunse tatăl meu.

– "Bătrânii spuneau – precizează Darius Pop – că multe dintre materialele folosite în construcția ei au fost aduse de la *Mănăstirea Drogomana*, veche de sute de ani, ctitorită de cineva din Țara Maramureșului prin 1440, dar care din 1750 se afla în ruină".

– "Îmi aduc aminte – spune Liviu Rebreanu – aveam vreo 10 ani când tata mi-a arătat în Biserica din Deal o masă dintr-un "butuc", rămasă din mănăstirea dărâmată de pe Drogomana. O mai fi?"

Nici unul dintre noi nu-și amintea dacă mai există.

– "Dar pictura aceea pe lemn, înfățișând un martiraj pe roată, mai există? Întrebă tot Liviu. Știi, aceea pe care am descoperit-o prin 1926 sau 1927, cu tine Dariule, când eram la Maieru. Era așezată deasupra ușii împărătești, în iconostasul Bisericii din Deal".

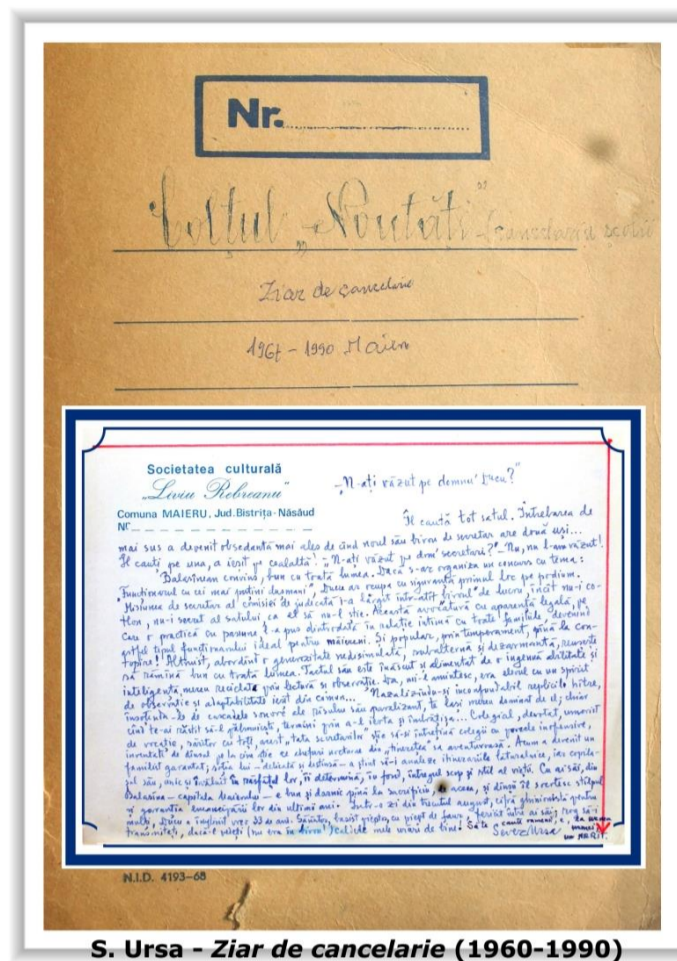
– "Da, există, afirmă tatăl meu".

– "Este ceva cu totul nelămurit, inexplicabil – interveni Darius Pop – cum a ajuns acolo această pictură? Se pare că nu are nici un sfânt canonizat este așezată în mijlocul iconostasului? [...]

Este bine să încheiem această "Filă de Monografie" a dlui profesor cu un extras din articolul Elisabetei Scurtu, *Biserici de lemn dispărute de pe Valea Rodnei*, apărut în *Revista Bistriței XXVII*, 2013, preluat și de *Rev. Cuibul visurilor* în numărul anterior (CV 142, 2021), unde se spune:

Primele mențiuni referitoare la arhitectura religioasă de lemn de pe Valea Rodnei apar în secolul XV, într-un document datat la 14 decembrie 1450, când sunt atestate capelele de lemn din Sângeorz, Maieru și Năsăud. [...]

Pentru secolele XV-XVII documentele referitoare la aceste edificii sunt puține, chiar rarissime, fiind menționate uneori doar de tradiție. O parte dintre aceste biserici au fost distruse în timpul invaziei tătare din 1717, când au fost incendiate în această vale 8 biserici, majoritatea fiind de lemn⁹. Mijlocul secolului al XVIII-lea a fost marcat de mișcarea împotriva unirii condusă de călugărul Sofronie. Cu această ocazie multe biserici au fost închise, preoților interzicându-li-se să mai țina slujbe sau, în unele cazuri, au fost alungați chiar de către săteni. Pentru stabilizarea zonei a fost trimis generalul Bucow care a dat ordin ca toate mănăstirile de lemn să fie arse, iar cele de piatră să fie distruse¹⁰.

S. Ursa – Ziar de cancelarie (1960-1990)

Dar poate mai presus de toate celelalte preocupări ar trebui să amintim aici pasiunea și cultul pentru *Limba Română*, a dlui prof. Sever Ursa. După cum se știe dânsul a fost desemnat de numeroase ori drept coordonator-reprezentat al Jud. Bistrița-Năsăud în Comisia națională a concursului de Limbă și literatură română „Mihai Eminescu”, altfel spus la *Olimpiadele de Limba Română*. Era perioada anilor '70-'80 când Prof. Univ. Zoe Dumitrescu Bușulenga – director al Institutului de Istorie și Teorie Literară „George Călinescu” din București – ridicase Olimpiada de Limba Română la rangul de "festival național", cu participarea în calitate de "recitatori" a unor mari actori precum Ion Caramitru sau Silvia Popovici. Era vremea când „fără exagerare exegeza eminesciană a intrat într-o zodie extrem de prielnică, deoarece în ultimii ani, studiile de eminescologie se înmulțesc vertiginos, reprezentând toate generațiile... și tentativa de circumscriere a personalității și operei geniului național se află în plina desfășurare” (<https://luceafarul.net/zoe-dumitrescu-busulenga-despre-botosani-si-trecutul-sau/>).

Aș vrea în încheiere să vorbesc despre profilul moral sau așa-zisa "latură umană" a personalității celui plecat dintre noi.

Generațiile de elevi care "i-au trecut" prin mână ar putea "glosa" la nesfârșit – cu bune și rele – împrejurările de viață și deznodământul momentelor trăite în preajma dlui Profesor.

Dar eu – pledând aici *pro domo* – voi aminti de *Ziarul de cancelarie* între anii 1967-1990 și de *Soliloc-urile* domniei sale.

Pentru că aceste texte erau – vrând-nevrând – o expunere publică a "prof-ului de română" bine cunoscut de "cititorii" cancelariei măiereane, vom avea prilejul – citind aceste texte pur literare – să descoperim căldura, franchețea, omenia și rafinamentul intelectualului de mare clasă, pe care altfel – în tăvălugul vieții de zi cu zi – le-am surprinde mai greu.

E greu de scris acum – în răstimpul tristeții și al părerilor de rău – asemenea texte comemorative. Stai ore în șir ... și nu poți începe.

Și dacă începi a scrie stai ore-n șir și retrăiești clipele frumoase care le-ai petrecut prin viață de-o-mpreună cu Dl Profesor.

Dumnezeu să-l hodiească!

Viluț CĂRBUNE

In memoriam

D-I Sever Ursa, Liviu Rebreanu, *Cuibul visurilor* și Eternitatea...

Profesorul și muzeograful Sever Ursa a debutat publicistic în septembrie 1956, cu articolul intitulat „În satul lui Ion”, din Gazeta literară. Revista școlară cu titlul sugestiv de „Cuibul visurilor”, în prima variantă, cu apariție lunară, a fost editată între anii 1967-1976. În mai 1996, se va reînființa publicația „Cuibul visurilor”, varianta cunoscută până azi, sub direcția aceluiași mentor, Sever Ursa, împreună cu un colectiv de redacție format din foștii săi elevi.

Primul eseu închinat Maierului și lui Rebreanu, mai apropiat de noi, ce aparține dascălului de română, Sever Ursa se intitulează armonios „Liviu Rebreanu în satul copilăriei sale”, apărut în „Arhiva Someșană” (serie nouă, Muzeul Năsăud, 1972, p.77-86). Evocarea închinată „Cuibului visurilor” lui Rebreanu începe cu toamna anului 1888, când familia Rebrenilor se va muta de la Târgu Lăpuș la Maieru, mai precis, intrarea în sat cu căruța, moment de răscruce pentru toți, inclusiv Liviu „un băiețel cu ochii albaștri și păr bălai, de vreo doi ani și ceva.” Se reiterează în articol binecunoscutele ziceri ale lui Rebreanu despre Maieru prin care autorul subliniază că locurile acestea îi vor răsfăța copilăria lui Liviu. Despre Vasile Rebreanu, bătrânii satului au vorbit totdeauna cu respect, iată cuvintele unuia dintre ei, Solovăstru Vărtic: „Ne-a învățat cum să sădim pomi, cum să îngrijim albinele.” Despre gazdele familiei Rebreanu la Maieru, Sever Ursa afirmă că, mai întâi, a fost Laurențiu Ilieșiu, apoi Lazăr Avram, Dumitru Boșca, Petru Ilieș, pe ulița Clementinei și, în final, casa lui Anchidim Partene. Eseul continuă cu un scurt istoric al strămoșilor lui Rebreanu de la Chiuza și din partea mamei Ludovica din Beclean, născută Diugan.

Referitor la perioada petrecută de Liviu la Maieru (1891-1895) sunt subliniate câteva aspecte: Liviu a fost elevul tatălui său, fără a pomeni și pe Alexandru Jarda, ca școlar, acesta a moștenit de la tatăl său dragostea pentru citit și scris; se amintește o întâmplare în care Liviu, elev, în absența tatălui său care era plecat cu treburi la Rodna, a scris pentru fiecare dintre colegii lui câte o compunere, variantă diferită la tema „Primăvara în sat la noi”. Momente mai puțin cunoscute sunt prezentate de autor: Liviu era un bun recitator și iubitor de poezia lui Coșbuc, pe lângă poveștile cunoscute din cărțile lui Ion Pop Reteganul, Liviu era vrăjit de baba Procopoaia, de lelea Oproaia sau de Boroii. Prin educația primită în familie, Liviu s-a apropiat de muzică, cântece patriotice s-au păstrat într-un carnețel al mamei Ludovica aflat în muzeul din Maieru. În jocurile copilăriei, Liviu era în frunte după cum mărturisesc: Octavian Ilieșiu, Adrian Cobzaș, Doniză Cioncan, Grigore Avram ș.a. De asemenea, povestea iubirii cu fata pădurarului e prezentă în romanul *Ion*, chiar printre primele amintiri de la Maieru, în capitolul întâi. Despre anii 1925-1938, când Rebreanu a revenit la Maieru, Darius Pop, prieten cu Liviu, va nota în jurnalul muzeului local, în 1959, următoarele: „Eram copii fericiți și zburdalnici. Toată ziua ne jucam pe rondul Morii din Arini, în vacanțele de vară. Comuna aceasta, neasemuit de frumoasă, cu munții ei maiestuoși, de bună seamă că a contribuit cu ceva la caracterul sobru al acestui titan al literaturii noastre.” Sunt prezentate și alte momente din viața lui Liviu: Despărțirea de satul natal pentru a urma cursurile Liceului Grăniceresc din Năsăud, primele două clase și, apoi cele de la Bistrița. La reîntoarcerea în satul natal, lui Liviu i s-a părut că e mult mai mic, el va fi numit metaforic „Cuibul visurilor”: „După treizeci de ani de zburdărie deșarte mă întorceam acolo de unde pornisem în lume. Căutasem fericirea prin toate cotloanele pământului și nicăieri n-o găsisem. Nici în zgomotul orașelor, nici în iubirea oamenilor, nici chiar în inima mea... Amintirea mă îmbrățișa înfrigurată,

îmi dezvăluia clipe care au trăit odinioară îmbrăcate în vestminte strălucitoare, mă ademenea într-o lume uitată, unde viața e vis și sufletul nu cunoaște durere.”

Sever Ursa adaugă aceleași vechi și noi calificative lui Liviu: smerenie, modestie, sobrietate, cutezanță și răbdare creatoare. Se reamintește că la Maieru, acesta a rescris *Ciuleandra*, apoi cele câteva capitole din *Răscoala*. Rebreanu nu și-a uitat măiereni, Iustin Ilieșiu, într-un interviu, ne spune că Liviu pomenea de Măgura din Sus, de peștera cu plugul și boii de aur, de culesul murei și afinei de pe Măgura din Jos, de cetatea zânelor din Măgura Porcului și de castelul „contesei Ileana”.

Eseul se încheie cu citatul lui Fanny atât de concludent pentru ceea ce a însemnat Maieru pentru scriitor: „Maieru a fost dimineața senină a unei vieți zbuciumate de peste 58 de ani. Oamenii, plaiurile și întâmplările de acolo au fost preludiul îndepărtat al unor opere nemuritoare, mica lume din care a cules primele flori, primele impresii, care i-au lăsat urme de neșters în amintire.” (Fanny Rebreanu, *Cu soțul meu*, Editura pentru Literatură, București, 1963, p. 39).

Alături de soția Doina...
Saloanele *Liviu Rebreanu* (ed. a XXXIII-a, 2015)

În volumul intitulat *Vasile Rebreanu (1862-1914) Învățător, folclorist și animator cultural*, Editura Napoca Star, ediție scrisă și îngrijită de Sever Ursa, Cluj-Napoca, 2008, autorul vine cu noi informații despre Maieru și familia Rebreanu. Astfel că se certifică perioada șederii Rebrenilor la Maieru, ca fiind între anii 1888 și 1898. Despre Vasile Rebreanu vom găsi amănunte în plus față de ceilalți exegeți, cum ar fi: Vasile Rebreanu ar fi reușit să aibă la Maieru o grădină și să-și încropească o stupină, fiind primul din zonă care se va ocupa de stupii sistematici, după cum atestă și Nicolae V. Ilieșiu, marele apicultor, originar și el din Maieru. Dascălul Rebreanu avea obiceiul de a-și premia pe cei mai buni elevi, la sfârșit de an școlar, cu câte un asemenea stup cu rame mobile, făcute de el, printre cei premiați a fost și Liviu. Ca învățător, Vasile Rebreanu a rămas în amintirea celor de atunci ca model de om de omenie, priceput la toate, adică albinărit, pomicultură, pricini judecătorești, medicină populară etc. Vom găsi detalii despre situația politică de după anul 1867, când autoritățile maghiare au început o campanie de deznaționalizare forțată a românilor prin maghiarizarea numelor

românești, iar predarea se făcea în limba maghiară la școlile de stat, chiar dacă elevii erau români în totalitate. Cu toate aceste piedici, Vasile Rebreanu s-a decis să se mute la Maieru, motivat de situația materială precară, dar și încurajat de Grigore Moldovan și soția Ludovica. În perioada de la Maieru, Vasile n-a renunțat la publicistică și culegerile de folclor. Sever Ursa nici nu neagă, nici nu atestă găzduirea familiei Rebrenilor pe moșia grofoaiei Ileana, dar se pronunță că unii bătrâni de atunci ar fi spus că Rebrenii au fost primiți mai întâi în casa lui Laurențiu Ilieșiu, din capătul satului din jos. Sunt amintite și alte activități ale dascălului Rebreanu cum ar fi tratamente pentru dinți, întocmirea de cereri scrise către judecătoria din Rodna, înființarea unui cor mixt, bisericesc și laic etc. Alte date în plus față de cele citate de Tiberiu Rebreanu: Vasile era un om de dialog, glumeț, simpatic, iubitor de folclor și de teatru. Din creațiile populare măierene, el a cules colinzi, cântecul cununii, datini și obiceiuri ale șezătorii, strigăturile de la horă, proverbe și zicături, doine, legende, ghicitori, descântece, balade etc. De la clubul măierean se pare că s-a ales cu patima jocului de cărți, a fumatului și a băuturii. În Maieru s-au născut, după cum confirmă registrele bisericești, cinci Rebreni: Livia, în 1889, Emil, în 1891, Maria, în 1891, Flora, în 1895, Virgil, în 1897, de asemenea Petru născut în 1888, la Târgu Lăpuș, va muri la Maieru, în 1899. Volumul mai amintește mărturiile ale măierenilor contemporani cu Liviu: Nicolae V. Ilieșiu, Cioncan Doniză, Adrian Cobzașiu ș. a.

Un alt volum în colaborare cu Mihail I. Vlad se intitulează *Constelația Liviu Rebreanu*, Editura Macarie, Târgoviște, 1994, de reținut capitolul intitulat „Acasă la Liviu Rebreanu în „Cuibul visurilor”, în care Sever Ursa revine cu noi date despre Maieru.

Din sumedenia de articole despre Maieru și Rebreanu amintim câteva: „Sânziana Pop în dialog cu Sever Ursa” (Luceafărul, 1985), „Satul în care a fost transcris romanul *Ciuleandra*” (Almanahul satelor), „Maieru, Cuibul visurilor, dar și al împlinirilor” (Ecoul, 1981), „Pe urmele lui Rebreanu” (Cronica, Iași, 1975) ș. a.

Acest triptic a devenit istorie, Rebreanu, Profesorul și Cuibul visurilor, iată și câteva titluri pe această temă, dintre zecile de articole întâlnite în publicația „Cuibul visurilor” noastre, care împlinesc luna aceasta, deja, un sfert de secol: „De la Maieru la Ghimeș Palanca”, Rebreanu și credința în Dumnezeu”, „Școala lui Rebreanu”, „Groful și grofoaia”, „Noaptea lui Rebreanu”, Cum a murit Rebreanu?”, „Muzeul Cuibul visurilor” ș. a.

Iată, așadar un scurt bilanț publicistic și literar, pe departe de a fi exhaustiv, acum, în acest moment de cumpănă, când Profesorul se desparte de foștii lui elevi pe care i-a iubit atât de mult și care a fost la rândul lui respectat și onorat ori de câte ori s-a ivit prilejul potrivit. Gândurile noastre comune se îndreaptă cu pioșenie spre cel ce a fost mentorul de vârf al atâtor generații, fiecare dintre noi căutând să-l păstrăm în amintire și să-l pomenim cu drag.

Note:

Iacob Naroș, *Liviu Rebreanu și Cuibul visurilor*, Edit. Școala Ardeleană, Cluj-Napoca, 2016.

Icu Crăciun, Iacob Naroș, *Autori măiereni*, Antologie, Edit. Școala Ardeleană, Cluj-Napoca, 2015.

Sever Ursa, *Un ziditor*, Ediție îngrijită de Aurel Podaru, prefațată de Mihaela Ursa, Postfață de Icu Crăciun, Editura Eikon, Cluj-Napoca, 2013.

Iacob NAROȘ

In memoriam**AD MAIOREM SEVER URSA GLORIAM**

Ilustrul dascăl, Sever URSA, care a înnobilit școala măiereană cu trăinicie și strălucire, a lăsat în urmă zbuciumul acestei lumi și a trecut pe tărâmul umbrelor în acest mijloc de aprilie al anului 2021.

S-a născut la data de 8 martie 1932, dintr-un neam cu origini măierene, în satul Poiana Cătunenilor, comuna Ilva Mare, din părinții Augustin și Victoria. Deși vremurile i-au fost potrivnice (a fost refugiat, împreună cu părinții, în Bucovina, la Vatra Dornei, Iacobeni și Stulpicani, apoi, împreună cu fratele său, Victor Ursa, din calea frontului, la Ineu și Arad), de timpuriu și-a dezvăluit dragostea de carte, puterea de muncă, valoarea morală și intelectuală.

După absolvirea, ca premiant, a Școlii Normale (Liceul Pedagogic) din Năsăud, a urmat cursurile Facultății de Filologie a Universității „Victor Babeș” din Cluj, pe care a absolvit-o, tot cu brio, în anul 1956. După absolvire, a lucrat o perioadă relativ scurtă la Muzeul Grăniceresc din Năsăud ca muzeograf, ocupându-se de întemeierea și reconstituirea Casei Memoriale „Liviu Rebreanu” de la Prislop. În 1958 s-a transferat la Maieru, unde a întemeiat muzeul „Liviu Rebreanu”, pornind de la o expoziție memorială în holul școlii. Apoi, timp de 45 de ani neîntreruși, ca profesor și muzeograf, a slujit cu tiranică pasiune dezideratul de cunoaștere, înflorire și înălțare în lume a comunei Maieru...

Activitatea didactică împletită cu cea de cercetare este vastă, cuprinzând studiul limbii din varii unghiuri și secțiuni, de la istoria limbii române, lexicologie, gramatică, semantică, ortografie, toponimie, până la probleme de etimologie, jurnalism ș.a. Vorbind, spre exemplu, de ortografie, îmi vin în minte câteva aprecieri de-ale mele din „Memoria inimii”, de-acum mai bine de 10 ani, când spuneam că, pentru anumite greșeli de tipar, nu de puține ori profesorului Sever Ursa i-au bătut în geam clipe grele de nătângă insomnie! Îl revăd aieva pe domnul profesor cu figura lui de înțelept dac, cu fruntea înaltă, cu părul bogat și nins înainte de vreme, cu glasul curat și grav. Atunci când evoca scriitorii mari ai neamului, vocea lui căpăta o putere care ne însuflețea și ne cutremura de-a dreptul.

Când însă un elev făcea greșeli elementare de ortografie, atunci tonul se schimba total, făcând loc unor ironii subtile care loveau mai rău decât un bici. Parcă îi era teamă exigentului profesor ca nu cumva, după *leziunile* aplicate cuvântului, să nu înceapă să crape limba română! Cred că nu greșesc prea mult când spun că, în vremea respectivă, când comuna Maieru deținea și recordul natalității pe țară, sub „bagheta” profesorului Sever Ursa, comuna a fost fruntașă și la scrierea gramaticală corectă!

Ca membru sau inițiator al mai multor organizații ori reviste culturale și literare (Cercul literar folcloric „Liviu Rebreanu”, Societatea Culturală „Liviu Rebreanu”, Manifestarea tradițională „Zilele măierene”, Ansamblul folcloric „Cununa Maierului”, revista „Cuibul visurilor”, Societatea Scriitorilor Bistrița-Năsăud, Comitetul Asociației ASTRA ș.a.), a elaborat numeroase studii și articole publicate în reviste de prestigiu, care îi dovedesc fiecare în parte și toate laolaltă puterea formidabilă de muncă, precum și diversitatea abordărilor, scrierile edificând cu prisosință grija pentru acuratețea științifică și exigența clarității, ca și aspirația spre desăvârșire. Vorbim de participările, cu comunicări științifice, la peste 90 de simpozioane și întruniri culturale, profesionale etc., de cele peste 150 de articole, eseuri, reportaje, recenzii, studii, la care se adaugă numeroasele interviuri în presa scrisă ori la radio și televiziune, vorbim de mai multe volume publicate ca singur autor sau în colaborare ș.a.

În fapt, aceste realizări sunt semne primordiale ale trecerii domnului profesor prin această lume, sunt cărămizi pentru templul fiecăruia dintre noi, foștii elevi, care i-am purtat și-i vom purta pururea cinste și respect până la marginile împărătești ale lumii... Există însă, la răscrucea tainei, atunci când ziua de ieri crește, iar ziua de mâine se împutinează, și o lacrimă anume. E lacrima aceea mare pe care o numim uneori amintire, iar alteori uitare... Sunt sigur, din acest punct de vedere, că niciodată nu se vor zvânta obrații familiei Ursa de lacrimile scurse după dispariția ilustrului lor monarh. Mă gândesc, în primul rând, la soția acestuia, doamna învățătoare Doina Sângeorzan, care i-a fost alături la bine și la rău vreme de 63 de

ani (din 1958), și care l-a îngrijit cu nesfârșită răbdare și ardoare în anii din urmă, când boala și necazurile s-au abătut asupra-le, când lupta inegală cu sufletul a luat proporții iar clipele au devenit fugarnice. Mă gândesc, apoi, la cei doi fii, Liviu și Ovidiu, la nurori, la nepoți, la cumnații Cornelia și Simion Sângeorzan și la atâția alții...

A desfășurat și o intensă activitate managerială, fie ca muzeograf la Muzeul Grăniceresc din Năsăud, fie ca întemeietor și custode al muzeului „Liviu Rebreanu” din Maieru (care numără astăzi șapte secțiuni distincte, cu o bibliotecă proprie de peste 7000 de volume), fie ca director al Școlii Generale din Maieru (1984-1990) ș.a. Nu putem să nu ne întrebăm, la acest capăt de itinerar, când se numără faptele și oftaturile, de unde venea, totuși, atâta putere, atâta tărie, atâta vigoare? Desigur, omenia, corectitudinea, punctualitatea, respectul față de semeni, dragostea de limbă și neam, toate veneau de undeva de departe, din pământul Poienii Cătunenilor, pe făgașuri udate cu sudoare și sânge de bunici, de unchi, de părinți...

Cu Sever Ursa, s-a stins unul dintre marii învățați și erudiți ai ținutului Năsăudului, în general, ai comunei Maieru, în special. Colegii de *dincolo*, care au trecut Styxul înainte-i – Titus Cărbune, Titus Regvald, Alexandrina Groze, Radu Telceanu, Ion Telceanu, Mircea Ștefan, Ioan Todoran, Marcela Todoran, Maxim Cîrcu, Lazăr Ureche, Maria Flămând, Ioan Hordoan, Mihai Roman, Nora Naroș etc. – probabil că i-au rânduit și încălzit deja pământul... Ori, poate, va fi o „întoarcere” în sensul strofei din poezia mea, „Urcuș în lacrimi”:

*M-am întors din nou în mine cu străbunii în spinare
Să adun din praful lunii, strălucirea unui ort,
Să dau daruri în lumină celui viu și celui mort,
Mângâind cu geana spaima lacrimii în picurare...*

Cert lucru: odată cu ritualul inițierii în marea trecere a celor dragi, gândul își scurge sângele și prin rănile noastre. Ne înclinăm smeriți amintirii lui și sperăm că și acolo, în locul celor drepiți, bunul Dumnezeu îl va binecuvânta cu dragostea Lui nesfârșită.

Lazăr AVRAM

SE DUC OAMENII DE BINE! (Omagiu profesorului Sever Ursa)

Tocmai trecusem peste munții din nordul Californiei și coboram cu mașina înspre Oregon când primesc trei mesaje private de la rudele-mi rămase în țară: „A murit domnu’ Sever”! Mă opresc, obosit de drum, la un hotel în Grant Pass, îmi conectez laptopul și văd cum o mulțime de măiereni, împrăștiați peste țări și mări, nu doar cei din țară, trimit mesaje de condoleanțe și de apreciere pentru cel ce le-a fost un îndrăgît profesor și mentor.

În multe mesaje pe care le citesc simt o tristețe, și chiar durere, ca pentru pierderea unui părinte drag. Într-adevăr, pentru mulți măiereni, Sever Ursa a fost mai mult decât un simplu profesor, iar plecarea lui spre cele veșnice ne face să simțim ce a simțit Eminescu la pierderea mentorului sau, Aron Pumnul, și astfel, să exclamăm și noi: „Îmbracă-te în doliu, frumosul nostru Maieru!...”

Iar dacă Lepturariul lui Aron Pumnul, cartea de căpătâi a tânărului Eminescu, a contribuit decisiv la formarea marelui poet, pentru noi, măiereni, întreaga viață și activitate a lui Sever Ursa e un „lepturariu” ce ne-a inspirat și învățat să ne iubim limba și neamul, trecutul, strămoșii și, bineînțeles, satul nostru - „cuibul visurilor” lui Rebreanu și cuibul visurilor noastre, cei împrăștiați în patru zări, și care putem spune, precum marele nostru romancier, că acolo am trăit și noi cele mai frumoase și mai fericite clipe ale vieții noastre.

Acum, că domnu’ Sever a plecat acasă - chiar dacă dumnealui a avut grijă să găsească și să pregătească oameni de nădejde cărora să le predea ștafeta și care să-i continue munca - cu toți știm că fără el, Maieru nu va mai fi niciodată la fel. Nimeni nu va putea să-i ia locul - sau, cum se spune aici, pe noile mele meleaguri: „nobody can fill his shoes”.

Eu unul, doar târziu, mult timp după ce am zburat din „cuibul visurilor”, am ajuns să-mi dau mai bine seama de realizările și amploarea muncii sale. Din articolele lui și ale colaboratorilor săi, publicate în revistele pe care mi le-a trimis în America, am putut să văd cum, pe lângă meseria - mai bine zis vocația sa - de dascăl și director al școlii noastre, domnu’ Sever a scris, a inițiat, organizat și dus la îndeplinire o sumedenie de alte proiecte și activități care au dus faima satului meu natal până peste hotare.

Domnu’ Sever a fost un om al faptei, înzestrat cu răbdare, credință, iubire de oameni și toate celelate lucruri care - după cum spunea Sf. Apostol Petru - nu ne lasă să fim nici leneși, nici neroditori. Nu e de mirare, deci că a putut să facă atâtea lucruri ca profesor, muzeograf, etnograf, eseist, publicist, scriitor, cărturar, descoperitor și „grănicer” al zestrei culturale năsăudene. A realizat într-o viață cât alții în zece, printr-o muncă asiduă, cu o răbdare și dărzenie specifică neamului de învingători din care se trage.

Își merită acum pe deplin odihna veșnică și, bineînțeles, răsplata o să-i fie pe măsură: va fi, desigur printre cei „ce vor străluci ca stelele”... căci, între Ursa Mare și Ursa Mică Dumnezeu va plasa pe Ursa Sever.

Voi păstra mereu vie în memoria mea amintirea acestui titan al satului meu natal, așa cum îi voi păstra și scrisorile pe care mi le-a trimis în America (și pe care le-am pus cu grijă alături de scrisorile părinților mei, Biblia bunicii, și alte câteva lucruri prețioase aduse cu mine din acel cuib al visurilor copilăriei mele.)

Odihnește-te în pace, preaiubit apostol, descoperitor și păstrător de comori al satului meu!

Alex Pop, Sacramento, CA

Epitaf

Neobositului profesor, muzeograf, scriitor, mentor, etnograf, etc. SEVER URSA - plecat la cele veșnice:

*Ce zestre-n urma-i a lăsat!...
Muncind cu sârg și diligență,
Prin viața-i toată el ne-a dat
O pildă de per-SEVER-ență!*

Alex POP

In memoriam

Valorosul profesor, etnografist și publicist Sever Ursa a trecut în eternitate

În aceste zile cumplite ale Pandemiei de COVID-19 care a copleșit omenirea, afectând grav toate statele lumii, am mai primit o veste tristă. Profesorul Sever Ursa, un valoros etnograf și publicist a trecut la cele veșnice, în lumea umbrelor. Un OM MARE, un om deosebit cât Valea Someșului Mare, care lasă în urma sa repere și „puncte tari și forte” despre valoarea civilizației și culturii românești, a valorilor etnografice rurale ale satului românesc.

Sever Ursa s-a născut la 8 martie 1932 în satul Poiana Cătunenilor, un sat cu rezonanță grănicerească (Poiana Cătanelor s.n.), comuna Ilva Mare, județul Bistrița-Năsăud în familia Victoria și Augustin Ursa. De mic copil s-a confruntat în viață cu probleme dintre cele mai dureroase și grele, urmare a necazurilor și urmărilor nefaste ale celui de-al Doilea Război Mondial (1941-1945). Primele clase primare le-a urmat în localitățile Ilva Mare și apoi Poiana Ilvei.

A urmat apoi drama refugiului în Moldova, datorită dramelor produse asupra românilor ardeleni de către Dictatul fascist de la Viena (30 august 1940). S-a refugiat în localitățile Iacobeni și Stulpicani, județul Suceava, unde și-a continuat studiile, iar după ampla operațiune de evacuare a Moldovei – „Operațiunea I111”, a fost nevoit să se refugieze în orașelul Ineu, județul Arad, unde a locuit cu familia până la eliberarea întregului teritoriu de către Armata română în 25 octombrie 1944 al Ardealului de Nord de sub ocupația horthysto-fascistă. Viața sa de refugiat și a familiei sale a fost un adevărat calvar, la fel ca și a celor peste 430.000 de refugiați români ardeleni, care au trecut munții și pădurile dese, în România sfâșiată de Ungaria horthystă, Bulgaria și Rusia Sovietică care ne-au răpit atunci Ardealul de Nord, Cadrilaterul, Basarabia și Bucovina de Nord.

În refugiu, prima clasă de liceu a absolvit-o la Câmpulung Moldovenesc, fiind un elev foarte harnic și silitor. După ce a revenit din refugiu, și-a continuat studiile, în particular la Liceul grăniceresc năsăudean (1945-1948), după care s-a transferat la vestitul Liceu Pedagogic din Năsăud, pe care l-a absolvit în 1952. Așadar, o viață tumultuoasă, în care elevul licean Sever Ursa a fost consecvent, nerenunțând la studiile liceale. În perioada 1952-1956 a urmat Facultatea de Filologie din Cluj, în 1956 își ia diploma de profesor de limba și literatura română. *Ce reținem de aici?* Că era un elev zbătător, hotărât să învingă orice greutate și obstacole. Nu s-a dat niciodată învins!

A fost repartizat la Muzeul grăniceresc din Năsăud, unde a primit o misiune nobilă, dar și foarte grea: să reconstruiască din temelii și să amenajeze

Casa Memorială „Liviu Rebreanu” din Prislop, unde a locuit Vasile și Ludovica Rebreanu cu familia. Acest eveniment l-a mobilizat foarte mult, căci a avut de învins multe obstacole pentru a reconstrui casa părinților lui Liviu Rebreanu: materiale de construcție, mobilier, materiale de epocă, fotografii, opera marelui romancier, date despre familie, despre frații lui Liviu Rebreanu ș.a. Din anul 1958 își va începe activitatea de profesor la Școala Generală din Maieru, unde a pregătit aproape 40 de generații de elevi, introducându-i în tainele limbii și literaturii române. În perioada 1984-1990 a fost și directorul Școlii Generale din Maieru, o localitate înfloritoare, care la acea vreme avea cea mai mare natalitate din România, clasându-se mai mulți ani la rând pe locul întâi.

Pe profesorul Sever Ursa l-am cunoscut prima dată prin anii 1984-1985, când eu fiind cu familia în stațiunea balneoclimaterică Sângeorz Băi am vizitat Muzeul etnografic și cultural-istoric „Cuibul Visurilor” împreună cu familia. Am fost profund impresionat. Domnul profesor a fost atunci prezent. A făcut pe ghidul muzeului. Atunci am aflat că la acest muzeu lucra, încă înainte de 1960. A adunat enorm de multe obiecte, mărturii și dovezi privind civilizația și tradițiile satului Maieru, a celor de pe Valea Someșului Mare privind cultura, obiceiurile, portul popular, dansurile, cântecele populare, care reprezintă identitatea națională, tăria neamului nostru, cu o zestre de mare valoare în Europa și întreaga lume. Din câte cunosc, acest muzeu a fost vizitat și de o serie de personalități străine și turiști străini care au rămas uimiți de bogăția și valoarea costumelor populare românești, de frumosul clop cu păun pe care-l poartă cu multă bărbăție și eleganță feciorii de pe văile Someșului Mare, Sălăuța, Rebra, Ilva, îndeosebi cei din Năsăud, Salva, Telciu, Hordou, Feldru, Maieru, Ilva Mare și alte localități. Alte neamuri, popoare, națiuni nu au așa ceva port cu o bogăție și multitudine de culori. Asta a demonstrat profesorul Sever Ursa zecilor și sutelor de turiști, miilor de turiști români care i-au vizitat Muzeul „Cuibul Visurilor” din Maieru, care este bogat, valoros, demn și dulce ca un fagure de miere.

Începând cu 1990 am avut mai multe întâlniri cu elegantul și valorosul profesor Sever Ursa, îndeosebi în cadrul întâlnirilor astriste de la Despărțământul Năsăud, condus cu multă măiestrie, dedicație și dăruire de inimosul profesor Ioan Seni. Asemenea întâlniri le-am avut și în cadrul altor acțiuni astriste din țară (Blaj, Dej, Sibiu, Săliște, Miercurea Sibiului), unde s-a remarcat prin cuvinte alese, sugestii și propuneri valoroase. Domnia Sa a îndeplinit și funcția de președinte al Secțiunii de

Etnografie al Astei Centrale, fiind și membru în conducerea centrală. La Maieru a îndeplinit mulți ani funcția de secretar al Cercului Astra Maieru, iar în cadrul Despărțământului Năsăud a fost președintele Secțiunii Etnografice și de Folclor. Din anul 1996 a condus revista „Cuibul Visurilor”, păstorită în ultimii ani de un alt astrist valoros, Icu Crăciun, care i-a fost un model în viață.

Profesorul Sever Ursa a dus la îndeplinire acțiunile astriste „Acasă la noi” sprijinind copii din Basarabia să cunoască din frumusețile culturii, științei și artei năsăudene. A susținut și participat la concursul internațional de creație „Veronica Micle” la Iași, Chișinău, Blaj, Sibiu, Gyula (Ungaria) și alte localități.

În calitate de autor, coautor, colaborator a participat la scrierea, tehnoredactarea și editarea mai multor cărți: *Bistrița-Năsăud, vatră folclorică*, colaborator, Edit. Sport-Turism, 1979; *Constelația Liviu Rebreanu*, colaborator, cu Mihail Vlad, Edit. Macarie, Târgoviște, 1994; *Iustin Ilieșiu – Sfinte firi vizionare*, Edit. Gloria, Cluj-Napoca, 2000, colaborator; *Vasile Rebreanu (1862-1914) învățător, folclorist și animator cultural*, autor, Edit. Napoca Star, Cluj-Napoca, 2008 și un număr mare de studii și articole.

De-a lungul vieții sale a fost un colaborator activ la mai multe reviste și ziare: *Gazeta Literară* (București), *Revista Română* (Iași), *Cronica* (Iași), *Limbă și Literatură* (București), *Ecoul, Răsunetul, Minerva, Mesagerul* (Bistrița) ș.a.

Munca și activitatea culturală desfășurată de-a lungul a peste 50 de ani în acest domeniu i-a fost recunoscută prin acordarea titlului de Cetățean de Onoare al comunelor Maieru, Ilva Mare și orașului Năsăud.

La trecerea sa în eternitate, urmașii săi vor trebui să ducă și să întărească „cărămizile” puse de profesorul Sever Ursa: revista „Cuibul Visurilor” și Muzeul Etnografic „Cuibul Visurilor”, care sunt și o temelie la opera marilor înaintași: George Coșbuc și Liviu Rebreanu și a altor mari bărbați și oameni de știință pe care i-a dat României, Valea Someșului Mare, cu purpura de localități ce-o cuprind.

Să-i aducem profesorului Sever Ursa omagiul nostru, recunoștința și prețuirea pentru tot ceea ce a făcut în viața sa pentru binele măierenilor, făcând ca localitatea Maieru să fie cunoscută nu numai în țară, ci și în afara granițelor României.

Să-i fie somnul lin și ușor. Dumnezeu să îl ierte și să îl odihnească în pace!

Vasile Șt. TUTULA

Drum lin spre veșnicia culturii, Domnule Profesor!

Ca unul dintre ultimii stabiliți în Maieru, am avut plăcerea să constat prezența unei comunități vii. Când îi spuneam fratelui meu, inginer într-un oraș situat lângă un centru universitar celebru că la Maieru este viață culturală, a zâmbit cu neîncredere. Abia când mi-a văzut colțul de bibliotecă rezervat autorilor locali a înțeles despre ce i-am povestit. Am participat astfel la câteva lansări de carte, la spectacole și concerte, am lecturat revista „Cuibul visurilor”, am participat la ceremoniile prilejuite de înfrățirea cu Nort-sur-Erdre, la ceremonii și concerte religioase, am vizitat de câteva ori Muzeul „Cuibul visurilor”. Încet, încet, am ajuns să cunosc personalitățile implicate în acest fenomen cultural demult cunoscut celor în materie.

De departe, cel mai prestigios nume a fost cel al Distinsului Domn Profesor SEVER URSA pe care am avut privilegiul să-l întâlnesc și să-l urmăresc în câteva ipostaze. Respectat de toată lumea, model pentru cei care l-au urmat, o figură ce se impunea, un

orator desăvârșit, a cultivat în comunitatea în care a trăit un sentiment de naționalism sănătos, dorința de a duce mai departe valorile tradiționale ale satului românesc autentic. Am fost profund impresionat

când, cu ocazia unui consult care s-a nimerit într-o perioadă în care mama se afla în vizită la noi, la Maieru, mi-a povestit după plecarea Domnului Profesor, că auzise încă din vremea în care activa ca învățătoare, despre Domnia Sa vorbindu-se foarte frumos, în termeni foarte elogiși, arătându-se foarte încântată de privilegiul de a-l întâlni și a schimba câteva vorbe (Trebuie să recunosc că am fost încântat și deopotrivă mândru că am putut să-i facilitez această întâlnire deosebită).

Pentru că eu cred în cuvântul care sădește, sunt convins că, pe aceste meleaguri, Domnul Profesor SEVER URSA a sădit semințe care vor rodi veșnic, iar vlăstarele vii care vor ieși vor fi martorii peste veacuri ai acestor vremuri.

Drum lin spre veșnicia culturii, Domnule Profesor!

Cu admirație veșnică,

Dr. Darius-Călin SILAȘ

Prof. Sever Ursa alături de profesorii: Dumitru Acu, Ioan Seni, Gavril Istrate
Zilele Măierene (ASTRA), oct. 2006 (foto-cadru, Cărbune Vilut)

In memoriam**Sever Ursa: Dacă n-ar fi fost Rebreanu, „Cuibul visurilor” n-ar fi existat**

Un ziditor a fost ilustrul profesor Sever Ursa. Nu vom uita niciodată frumusețea sufletului acestui vrednic român, născut în Poiana Cătunilor, și întemeietor de cultură în Maieru, leagănul copilăriei lui Liviu Rebreanu, nemurit de Sever Ursa în Muzeul „Cuibul visurilor”. Despre profesionalismul lui, despre exemplul familiei, despre întemeietorul de publicații și muzee (Casa Memorială „Liviu Rebreanu” Prislop și Muzeul „Cuibul visurilor”) despre dascălul care a preferat să rămână în mijlocul celor de acasă, deși a fost chemat de mai multe ori ca profesor universitar, am scris de multe ori.

Cetățean de Onoare al localităților Maieru, Ilva Mare și Năsăud, președinte de onoare al Societății Scriitorilor din Bistrița-Năsăud, Sever Ursa a fost un exemplu demn de urmat pentru toți cei care iubesc arta, pentru toți cei care își iubesc neamul. Sever Ursa a ales Maieru pentru totdeauna, însă prin activitatea sa a fost un intelectual de marcă al țării. Acum cel care a făcut din Maieru un centru al lumii, omul care a sfințit prin proiectele sale aceste plaiuri, a mers să de întâlnească cu străbunii.

Drum lin, domnul profesor, în elita culturii din cer !

Cititorilor noștri le prezentăm ultimul interviu pe care domnul profesor l-a acordat.

- Publicația „Cuibul visurilor” a trecut de 100 de numere, iar inițiatorul ei, prof. Sever Ursa, se apropie de 90 de ani, o viață dedicată culturii.

- Sunt foarte fericit că pot răspunde la o asemenea întrebare. Sunt fericit că la această vârstă pot mărturisi că trăiesc într-un sat al cărei străvechime și frumusețe este cunoscută deja, Maieru, nume de legendă, nume pastoral, nume care a adus în ultimul timp un suflu nou în cultura colțului nostru de țară. Le mulțumesc pe această cale foștilor mei elevi, pentru faptul că m-au ascultat întotdeauna, și pe vremea gramaticii, și pe vremea „Cântării României”. Pentru noi este deosebit de important să putem declara că avem o revistă, cu un nume dat de Liviu Rebreanu însuși – „Cuibul visurilor” – o revistă care nu a avut pretenții prea mari de la început, dar încetul cu încetul și-a regăsit un drum propriu, o personalitate aparte și mai ales o frumusețe aparte. În numele lui Rebreanu toate se citesc frumos și cititorii au simțit acest lucru și ne-au sprijinit. Întâmplările povestite de Liviu Rebreanu ne-au afectat foarte mult și pe noi, cei care trăim, învățăm sau cântăm pe aceste meleaguri în care a trăit Liviu Rebreanu. Îmi amintesc de un precept al său: „Niciodată în viață să nu pornești la drum fără încredere și fără simțul biruinței. În același timp răbdarea să-ți fie călăuză în viață”, fapt care ne-a călăuzit și pe noi într-o oarecare măsură pentru că am ajuns, iată, cu o revistă la început timidă, la un ceas de bilanț frumos. Avem deja 100 numere, toate legate deolaltă printr-o simbolică prietenie a redactorilor. Mă bucur să spun că aproape toți mi-au fost elevi, pentru că la această vârstă o mângâiere face mult mai mult decât la una tânără. Aș mai adăuga aici faptul că niciodată n-am fi pornit la drum cu această revistă, la care am fost ajutat cu o extraordinară pasiune de acești bărbați tineri care vin alături de mine aici, pentru că dacă n-ar fi fost Rebreanu, „Cuibul visurilor” n-ar fi existat. Sigur, poporul scornește și știe să caute în trăistuța sa milenară metaforele, le găsește uneori și le adună pentru a întări o idee, pentru a întări o imagine. Noi trăim într-un județ plin de biruințe, de izbânda culturale, care l-au ajutat să depășească drumeția

peste hotare. Prima noastră drumeție peste hotare a fost la Zakopane, Polonia, unde am câștigat „Toporașul de aur”. Dacă mai trebuie vreo unealtă printre cele care există astăzi în muzeul nostru, de lemn, de fier, de oțel, iată, a venit una de aur. Ne-am bucurat când am primit această medalie de aur. Îmi amintesc de o întâmplare mai hazlie. Când ne-am pregătit 45 de persoane să plecăm la Zakopane, în Polonia, în 1978, nu credea nimeni că vom izbândi. Aveam un coleg la Ministerul Culturii, la București, care ne-a ajutat foarte mult. O lună de zile ne-am pregătit zi și noapte. Am reușit să ridicăm acest ansamblu la un grad de performanță cum nici nu ne gândeam. Nimeni nu ne prea dădea crezare pentru că eram o comună izolată – cum îmi place să spun „Ion de la margine” – și nimeni nu avea încredere în noi. Atunci i-am rugat să asculte o poveste. Ansamblul s-a pregătit într-o joi dimineața, ne-a condus la gara de la Ilva Mică o singură femeie, femeia de serviciu. Nici primăria, nici județeană, niciun fel de autoritate politică sau culturală n-au catadicsit atunci, n-aveau timp să ne însoțească. Când au auzit că Maieru a câștigat cea mai înaltă medalie – „Toporașul de aur”, la sosirea lor în Gara Beclean nici n-a mai încăput lumea. Aproape toți conducătorii comunali, județeni, oameni sus- puși era acolo. În seara de 11 septembrie 1978, parcă acum trăiesc acel moment, când conducătorul festivalului de la Zakopane, marele etnolog și marele critic muzical Roman Reinfuss, care vorbea

Dr. Sever Ursa, la festivitatea împlinirii a 80 de ani și la al 100-lea nr. al rev. Cuibul visurilor (martie 2012)

limba română, când a motivat acordarea marelui premiu, a ținut următorul discurs: „Dragii mei, avem în față o echipă de la munte, dintr-un sat de munte, care are o extraordinară melodie, o melodie aproape antică, inimitabilă, (era vorba despre melodiile „Cununii”) care este, în același timp, o melodie sfântă și voi dacă ați pași numai în costumele voastre, numai să pășiți pe trotuarele apusene, și pe pasul vostru ați câștiga întâi, darmită când începeți să și dansați, să și cântați”. Am adus acasă „Toporașul de aur”, este acolo în muzeu, și povestește vizitatorilor această izbândă a noastră de atunci. Nu întotdeauna cu bucurii, pentru că nu toată lumea înțelegea la fel.

- Alături de noi este unul dintre „copiii dumneavoastră de suflet”, cum vă place să-l numiți, pe care l-ați crescut în dragoste pentru cultura noastră, prof. Icu Crăciun. Domnule profesor Icu Crăciun, ce a reprezentat pentru dumneavoastră întâlnirea la catedră cu domnul

Sever Ursa. Vreau să ne vorbiți despre profesorul Sever Ursa la început.

- Eram elev în cls. a V-a, domnul profesor a intrat în clasă, parcă acum îl văd. Știam de la fratele meu, care era mai mare ca mine cu doi ani, că vine un profesor foarte serios și că o să fie foarte exigent. Nu bănuiam că va fi atât de exigent în învățarea gramaticii limbii române. Dar și astăzi îi datorez foarte multe în ceea ce privește scrierea corectă a limbii române. Pentru mine, limba română mai are foarte multe lucruri nedesluite. Dar, pe parcursul anilor, sper să ajung la performanța de a o scrie și mai bine. În 10 martie am sărbătorit două jubilee. E vorba de lansarea nr. 100 a revistei „Cuibul visurilor” și, bineînțeles, împlinirea vârstei de 80 de ani a domnului Sever Ursa, sărbătoare pe care am făcut-o la Muzeul „Cuibul visurilor”. Au fost foarte mulți invitați. S-a vorbit acolo foarte mult despre revistă, dar vreau să vorbesc puțin despre relația mea cu domnul profesor, nu cea de fost elev, pentru că el mă cunoaște bine și am fost notat fără părtinire și atunci când am știut, și când nu am știut. Când am devenit și eu profesor, am devenit coleg cu domnul Sever Ursa și am încercat să-l imit și eu în pedagogie și psihologie, în munca cu elevii. Inițial am predat și eu limba română, dar pe urmă m-am axat pe limba engleză. Întâlnindu-ne astfel, gândurile noastre, idealurile noastre au început să se împletească și astfel am ajuns să colaborăm, după părerea mea, foarte bine. Probabil ați observat că suntem totdeauna împreună, o echipă.

- O echipă frumoasă de la Maieru, care vine mereu împreună la toate evenimentele organizate de Societatea Scriitorilor din Bistrița-Năsăud. Vreau să ne întoarcem pe ulița satului și să ne spuneti, domnule profesor Sever Ursa, dacă v-ați născut la Maieru, ați copilărit acolo?

- Eu sunt născut la înălțime, pe cea mai înaltă Măgură din județ unde locuiesc oameni. M-am născut în 1932 și la început am crezut că asta este toată lumea, tot ce vedeam de acolo, de sus, un pământ excepțional, cu oameni excepționali. Mă trag cu bucurie din acei bărbați și acele femei de neam român care aproape toți au trăit 100 sau peste 100 de ani. În acea zonă locuiește neamul Cătinenilor, s-a făcut chiar și un film „Nemuritorii”, făcut de tânărul regizor Ovidiu Georgescu din București, care a reușit să redea foarte bine viața de acolo.

- Cum a ajuns acest regizor să facă acel film? Este din zonă?

- Nu, nu este din zonă. A citit un reportaj foarte bun făcut de un foarte bun scriitor bucureștean, Iftimie Nefântu. El a scris un scenariu foarte frumos pe care l-a găsit Ovidiu Georgescu, care m-a sunat și mi-a spus că vrea să mă cunoască, dar mai ales vrea să cunoască acea Poiană a Soarelui de care se vorbește atât de frumos întotdeauna. Am fost, așadar, copilul acestui minunat, împărătesc, aș putea spune peisaj carpatin românesc și m-am bucurat, ca atare, de tot ce am putut acumula de mic. Îmi plăceau natura, cerbii, căprioarele, cucii, toate celelalte sălbăticiuni: lupii, urșii. Era o Poiană a Soarelui care aducea cu sine mereu bucurie vizitatorilor. Și acum, întotdeauna când merg, mă bucur. Am fost să-mi vizitez mătușa, ultima din cele opt mătuși, care are 99 de ani, Cătuna Augustina. Am găsit-o cântând, am găsit-o rugându-se și am găsit-o zâmbind și aducându-și aminte precis de unele lucruri din familia noastră. Cununa acestor opt frați s-a rupt însă de vreo zece ani și în acești zece ani au sfârșit cu toții. Peisajul, oamenii, istoria locului sunt deosebiți. Părinții mei au fost mari cititori, și toți Cătunienii au avut bibliotecă și abonamente la ziar, este o plăcere să discuți cu ei. Oamenii se întrebau: Când au timp acești oameni

(continuare în pag. 9)

Menuț MAXIMINIAN

In memoriam**Sever Ursa: Dacă n-ar fi fost Rebreanu, „Cuibul visurilor” n-ar fi existat***(continuare din pag. 8)*

să citească până și „Ziarul călătorilor”, care era pe atunci un ziar cunoscut în acest circuit transilvan. Dar iată că au găsit timp, au găsit timp și s-au autoinstruit și i-au minunat pe toți cei care i-au vizitat acolo. Asta a fost prima mea școală de care îmi aduc aminte, școala unchilor și a mătușilor, școala țăranilor viguroși de acolo care țineau minte colindele, cântecele haiducești. Cântau în aceeași măsură și o priceasă frumoasă și un cântec de laudă pentru Tudor Vladimirescu, pentru Horia și pentru Cloșca.

- Vreau să ne spuneți o amintire a copilului Sever Ursa de acolo, de acasă.

- Sunt multe amintiri. Am plecat de la Poiana Cătunilor pe jos până la Năsăud, într-o zi de primăvară, adică 30 de km. La ora 2 am pornit cu tata. După război, în 1945 nu existau nici poduri de CFR sau de drum care să fie ușor de trecut. Am trecut prin Someș sulfulcați până la brâu, și am ajuns la Năsăud la ora 9 dimineața. La ora 10, începea examenul. Am mers la Năsăud la examenul pentru clasa a IV-a. Aveam atunci 13-14 ani și am început Liceul Pedagogic. Am avut bucuria să studiez cu profesori excepționali, care la rândul lor se trăgeau din excepțiile năsăudene. Am avut profesori celebri, cum ar fi profesorul Vasile Bichigean, care cunoștea mai multe limbi europene. Cu el am învățat prima dată limba latină. Stăteam în fața liceului pe o bancă. Tatăl meu, cu desăgii pe umăr, stătea un pic mai în drum și aștepta, cu nerăbdare, să vadă dacă știu. Vorbise ceva cu lingvistul Bichigean despre mine. N-am știut ce vorbesc pentru că eram timid atunci, și timid sunt și astăzi. M-am apropiat de el și m-a întrebat: „Ce știi tu din limba latină?”. Am văzut atunci că chipul tatei își schimbă culoarea, se întreba dacă voi ști să răspund sau nu. I-am spus: știu „Pater noster”. S-a uitat la mine și mi-a spus: ia, zi-mi. Și a rămas uimit că eu, în costumul meu de țăran, cu opincuțe și cu suman, știu „Tatăl nostru” în limba latină. S-a dus la tata și l-a întrebat cum îl cheamă: Tatăl meu i-a spus – Augustin și pe băiat Sever. I-a spus tatălui meu: „Voi, după nume, sunteți latini. V-ați crescut foarte bine copilul, dar e puțin timid. Face-ți ceva să nu mai fie așa de fricos”. Tatăl meu a zis atunci: Să nu vă mirați, am venit 30 de km pe jos. Am poposit doar la Fântâna Vărrii să mâncăm ceva mălai și până la Năsăud nu ne-am oprit. Tatăl meu și-a dorit să aibă copii pregătiți. Regretatul meu frate, Victor, pe care țin să-l evoc aici pentru că doar pe el l-am avut frate, a fost un om de excepție, a fost doctor în Drept la Cluj. Din păcate, a trecut la cele veșnice în urmă cu trei ani. Și el a învățat la fel de bine ca și mine, dacă nu mai bine, deși am fost coborători din munți și bolovani, cum ar spune un poet ardelean, dar am înțeles că trebuie să muncim și să ne pregătim, să muncim de două ori sau de trei ori mai mult ca alții. Înainte de a-l avea pe Rebreanu în minte, am avut bucuria să aud, de la cei care l-au cunoscut pe Liviu Rebreanu, înainte de a ne refugia în 1940 în Moldova, am învățat două cuvinte de la Rebreanu: răbdare și încredere. Toată viața am pus înainte aceste două cuvinte. Și Dumnezeu mi-e martor în această zi însemnată pentru mine, să-mi amintesc de această învățătură de la Liviu Rebreanu, pe care tata l-a cunoscut. În refugiul din 1940, am trecut peste munți, cu cât a putut încăpea pe spinarea a doi cai, și ne-am dus la Dorna. Acolo, la Dorna, am avut primul contact cu o altă lume decât cea a Cătunilor. Am urmat Liceul „Dragoș Vodă” din Câmpulung Moldovenesc. Dar au urmat necazurile: foamete, persecuții, pentru că refugiații nu erau întotdeauna bine primiți. Îmi era dor de casă, îmi era dor de piscurile mele, de izvoarele mele, de tot ce

am avut frumos și liber acolo de unde am coborât în lume. Dar au trecut toate.

- Se spune că oamenii buni au pe pământ vârste înaintate. Înseamnă că toți cei din familia dumneavoastră au fost oameni buni, oameni credincioși, oameni iubiți de Cel de Sus, oameni care și-au cinstit părinții. Să ne spuneți ce sfat v-a dat mama când ați plecat la școală?

- A spus cam așa: „De fiecare dată, dragii mei, să nu-l uitați pe Dumnezeu. El este cu voi întotdeauna, peste tot, chiar dacă sunteți mai sărăcuți, să nu vă fie teamă că Dumnezeu dă minte și celor bine îmbrăcați, dar și celor mai sărăcuți”. Mama fost cea care a avut o memorie fantastică, știa și cânta o sumedenie de cântece. A avut un dar de a povesti pe care nu l-am avut niciunul dintre cei doi urmași. Mama a fost o sfătuitoare extraordinară. Era cusătoreasă de motive naționale, copia frunzele și florile pe pânzăturile și pe piepții ei. I-a plăcut foarte mult să înflorească cămășile. Tata, pe lângă agricultură, a învățat și meseria de cojocar. De fapt, toți unchii mei, pe lângă meseria de agricultor au avut și câte o altă meserie. Cojocarul Augustin Ursa a avut o reputația de bun meseriaș. Era dârz și astfel și-a atras dușmănia unor oameni care furau gospodăria colectivă de la Ilva Mare și, nici mai mult, nici mai puțin, pentru această îndrăzneală de frondă i s-au dat pedepse grele. Colegul meu știe, pentru că a scris un articol legat de poziția anticomunistă pe care a avut-o tata. Mama a avut duioșie, tata vitejie, iar eu și fratele meu o anumită dârzenie, adaptabilă cu timpul și toate cele care mai sunt de dus în spate.

- Domnul Sever Ursa este un exemplu pentru comunitatea din Maieru, dar și pentru intelectualii din județul Bistrița-Năsăud. Un om de la care avem ce învăța, un om care a știut ce-și dorește de la viață și a făcut în așa fel încât lucrurile să se împlinescă și să meargă pe un făgaș frumos al culturii. Din mediul rural a izvorât o revistă – „Cuibul visurilor”. Domnule Icu Crăciun, redactor-șef al revistei, cum este percepută revista la nivel național și cât de greu a fost să ajungeți la 100 de numere?

Icu Crăciun: - Înainte să vorbim despre revistă, aș vrea să spun câteva lucruri puțin știute despre profesorul Sever Ursa. Domnia sa este ctitorul muzeului de la Prislop, de la Liviu Rebreanu. După ce a ctitorit muzeul de acolo, a venit la Maieru, unde s-a căsătorit și a avut copii excepționali. Familia lui este model pentru foarte mulți dintre intelectualii satului. Și la ora actuală, cei doi băieți sunt recunoscuți prin modestia lor, dar și prin studiile deosebite pe care le urmează. La fel și nepoții domniei lui, o nepoată este la Cambridge, una este la Glasgow, iar ceilalți doi, mai tineri, cu siguranță că îi vor urma pe frații lor. Revenind la Maieru și la ceea ce a făcut domnul profesor pentru Maieru, trebuie să spunem că Muzeul de aici este, de asemenea, ctitorit de domnul profesor, iar revista „Cuibul visurilor” îl are ca director fondator tot pe domnul profesor. Îmi amintesc că, cu câteva zile în urmă, în 10 martie, când am sărbătorit centenarul revistei și cei 80 de ani ai domnului profesor, am evocat drumul nostru împreună la Beclean, la domnul Aurel Podaru, „nașul” nostru întru gazetărie. Atunci am făcut și noi pe gazetarii începători. Dar cu timpul am învățat și noi această meserie pe care, trebuie s-o recunosc, este foarte grea și trebuie foarte multe sacrificii. Pentru că noi am făcut revista mai mult prin voluntariat. Dragostea pentru cultură a fost stindardul nostru atunci când am scos fiecare număr din cele 100. Revista este cunoscută în țară și străinătate din mai multe motive. Vizitatorii care vin la Muzeul „Cuibul visurilor” primesc cadou și un număr din revista noastră. De asemenea, avem vizitatori și din

străinătate, dar avem și colaboratori externi, de exemplu în Germania pe Damaschin Pop Buia, iar în Statele Unite – Alex Pop. Iată că, astfel, revista a ajuns chiar și dincolo de Ocean. După ce românii noștri au ajuns în Spania și în Irlanda, unde sunt mulți măiereni, revista noastră a ajuns și acolo. Colaboratorii de seamă ai revistei, dacă veți urmări cele 100 de numere, veți vedea că au fost din toată țara, dar și din Japonia, prin traducătorul lui Liviu Rebreanu, Haruya Sumiya, care a fost de mai multe ori la Maieru și știa foarte bine limba română. Acest japonez a tradus și „Ion” și „Răscoala”. S-ar putea ca revista noastră să nu fie pe placul unor vederi elitiste. Nu ne-am propus ca revista să fie scrisă pentru specialiști în critica literară. Noi am vrut ca această revistă să ajungă în primul rând la elevii măiereni și anieșeni și la părinții acestora. Apoi, cu timpul, am avut colaboratori care au ridicat nivelul revistei noastre.

- Nu este doar o revistă școlară, este o revistă de cultură, premiată la un moment dat la nivel național, premiată de Societatea Scriitorilor din Bistrița-Năsăud. Deci, lucrurile merg bine. Poeziile și articolele elevilor sunt foarte bune, fiind selectate. Nu se publică orice și oricum.

Icu Crăciun: - Domnul profesor a ținut neapărat ca în cât mai multe numere din revistă să avem și o rubrică a elevilor, pentru că așa toți elevii domniei sale, printre care mă număr și eu, au reușit să publice. Pentru că știu ce înseamnă, ce satisfacție are un copil când își vede numele tipărit. Și domnul profesor a ținut să fie o rubrică a elevilor, unde s-au publicat poezii, povestiri, anecdote ale diferiților elevi care au trecut prin școala noastră și astăzi sunt oameni care au ajuns departe. Avem foști elevi de-ai domnului profesor cu doctorate în Germania, în S. U. A., Franța, în Anglia la Oxford. Iată că, totuși, școala din Maieru, având astfel de dascăli, ca domnul Sever Ursa, care a fost „stâlpul” limbii române ani de zile cât a predat, și chiar și după aceea, pentru că și astăzi foarte mulți tineri îl vizitează și îi cer cărți sau un sfat.

- Domnule profesor Sever Ursa, când tatăl dumneavoastră avea 75 de ani, ce spunea copilul despre tatăl lui?

- Ce spun toți copiii. Că este imposibil să ajung mai bătrân ca tata. Dar aș adăuga ceva aici. Un mare lucru în succesul oricărui intelectual, indiferent că lucrează la țară sau la oraș, este familia. Nici nu se putea închipui la noi în casă sau la noi în familie ca femeia să fie pe locul doi. Mama era prima, bunica era prima. Am învățat de la ele extraordinar de mult. Astăzi, soția mea, fostă învățătoare pensionară, o femeie cu talent care ani de zile a fost solistă la Ansamblul „Cununa Maierului”, doamna Doina, ansamblu înființat în 1964, trecând de la faza de simplu spectacol al „Cununii de grâu”, la faza de ansamblu folcloric care avea piese de două ore – cântece, dansuri – și piese care durau 45 minute sau o oră. Cu astfel de spectacole ne-am prezentat în țară și străinătate. Pentru noi, mama și tata au fost idealuri de frumusețe sufletească. Nu puteam crede altceva. Soția Doina a fost o învățătoare extraordinară, în același timp casnică, cunoșcătoare a unei meserii de foarte mare folos, și anume luxații și fracturi, meserie care mergea pe neam, din neam în neam de acum 200 de ani. În istoria locală, Bercioaia, care a fost nume de ocară, dar care după aceea s-a transformat în renume. Fiica Bercioaiei știa foarte bine să vindece. Avem în muzeu două registre în care sunt peste 2000 de semnături numai ale celor vindecați la Maieru. Iată o strălucită fațetă a familiei. În același timp, frumusețea comportării mamei și a tatei în societate au fost exemple extraordinare. Nu pot decât să-mi amintesc de

*(continuare în pag. 10)***Meniu MAXIMINIAN**

In memoriam**Sever Ursa: Dacă n-ar fi fost Rebreanu, „Cuibul visurilor” n-ar fi existat***(continuare din pag. 9)*

sfaturile lor. Și acum când citesc un clasic sau un moralist deosebit, gândul îmi zboară la tata și la mama care, fără școală prea multă, aveau această moralitate a poporului român, care n-a fost întrecută nici de cele mai mari și cele mai filozofice popoare ale lumii. Acest popor, îmbrăcat în haine de in și de cânepă, a știut să judece și să-și facă o înțelepciune a lor. Cine crede că a terminat de învățat, putea să nici nu înceapă. Cine nu iubește trecutul nu este un patriot – spune Eminescu. Toate acestea sunt extraordinare învățături, pentru care ne-ar trebui luni de zile să le putem epuiza.

- **Domnule Sever Ursa, pentru dumneavoastră, ce reprezintă „Cuibul visurilor”?**

- „Cuibul visurilor” reprezintă, în primul rând, un cuib al visurilor. Pentru că acum aproape totul decurge din „Cuibul visurilor”. Avem o revistă, avem formațiile artistice, avem un muzeu, poate două, care s-au făcut cu trudă. Pentru mine „Cuibul visurilor” reprezintă, probabil, înălțimea cea mai mare a sufletului românesc ridicat și

La 20 de ani de apariție neîntreruptă a revistei *Cuibul visurilor* (mai 2016) Alături de soție, de cei doi fii și nurori

cultivat în această revistă. Lumea lucrează cu seriozitate la ea, o privește cu dragoste. Noi suntem cei care trebuie să dăm neapărat ștafeta mai departe. Și o facem cu plăcere și vom răspunde la solicitări. Vom rămâne aceiași colaboratori ai primarului nostru, care este un neam de cântăreț și, în același timp, cum a spus și Icu Crăciun, un om al culturii, care a fost mereu cu noi și s-a implicat în toate. Nu dorim să-l laudăm pentru că așa este obiceiul, dar când omul face ceva și simți personal ajutorul lui, trebuie să spui lucrurilor pe nume.

- **Vă mulțumim, am aflat multe lucruri minunate. Să dea bunul Dumnezeu ca în acel „Cuib al visurilor” să vă găsim cel puțin până la centenar, să ne deschideți acel muzeu pe care l-ați înființat și să ne primiți întotdeauna cu dragoste.**

(interview luat de dl. Menuț Maximilian regretatului Profesor, SEVER URSA, la împlinirea vârstei de 80 de ani)

Menuț MAXIMINIAN

La plecarea Domului Sever Ursa

Sunt copleșit de o stare de moleșeală, de sfârșeală. Dar una străbătută de un fior care urcă și coboară și o ia iarăși de la capăt... În urmă cu puține ceasuri am aflat despre plecarea trupeză - mențiunea se impune - a Domnului Profesor Sever Ursa. Am întâlnit pe *facebook* reacții nenumărate, care îl ridică pe un soclu al respectului, al personalității pe care a întrușipat-o. Deși sunt sigur că eu voi fi doar unul dintre foarte mulții pe care îi va afecta această trecere spre Marele Necunoscut, mă încumet să scriu câteva gânduri închinare Domniei Sale. Fără referințe strict biografice ori de ordin bibliografic; acest lucru îl vor face, cu siguranță, alții.

Sever Ursa nu a fost numai un nume, un om, fie el chiar unul ieșit din comun. El s-a impus mai ales ca o stare pentru că, prin ceea ce a creat, emulația culturală, implicarea integrală în ceea ce, cu atâta dăruire a făcut pentru obște, pentru a ține la înălțime ștacheta, exigențele, fie ele de profesor, ori de muzeograf, de animator cultural, de mare iubitor de folclor, de istoric și critic literar, de nesfârșit de multe altele, a creat ceea ce nimeni și nimic nu o poate clinti: *generația Sever Ursa*. Referințele mele bat în direcția orizontului pe care Domnia-Sa ni l-a deschis, nouă, celor pe care ne-a avut sub caldă sa oblăduire. Un *mentor* cu care se mândrește o întreagă generație! Respectat ca nimeni altul, domnul Sever, cum îl numeam cu toții - era la fel de iubit în familie, precum și în comunitatea măiereană ori, prin extensie, în cea regională. Un exemplu rar de „Omul sfințește locul”, zicere care i s-a potrivit în mod integral.

Am avut bucuria de a-l cunoaște în multe ipostaze: ca profesor de limba și literatura română (pe clasa a VIII-a, și în calitate sa de diriginte), ca muzeograf, teren pe care ne-a lăsat și pe noi, elevii lui, să ne implicăm ca mici ghizi, lucru de care eram, bineînțeles foarte mândri. Erau apoi încurajările în a scrie. Știa ca nimeni altul să se bucure de frumos și să facă pe ceilalți, din jurul său, părtași la aceasta. Fie că acesta izvora din pana marelui Liviu Rebreanu ori din cea a talentelor tinere, elevi ori foști elevi de-ai Domniei Sale. Mi-aduc aminte că în una din orele de română ne-a citit „*Măinile mamei*”, creație (compunerea unui elev, ceva mai în vârstă decât noi - Eusebiu Hădărău),

publicată în *Cuibul visurilor*, seria veche, în 1967, pe când acesta era elev în clasa a VII-a). Vorbea despre el și bucata de proză scurtă la un superlativ cu care rar mi-a fost dat să mă mai întâlnesc. Bineînțeles că ne-a citit-o și nouă, elevilor, cu o emoție aparte. Astăzi, recitind-o, mi-am dat seama din nou de frumusețea portretului făcut de Eusebiu Hădărău mamei. Una rară, mai ales dacă se ține cont și de vârsta fragedă pe care o avea când a elaborat-o.

O. C. Hogeza posta ieri, cu cele mai nobile intenții, pe *facebook*: „Profesorul Sever Ursa nu poate muri, chiar dacă trupul i se va duce spre odihna veșnică (...)”. Este exact sentimentul care m-a încercat și pe mine la aflarea tragicului eveniment. Respectând familia îndoliată, care îl va purta mereu în inimă și în suflet, mă voi atașa și eu ideii că doar trupul va fi așezat și dus spre „odihna veșnică”, spiritul lui, ceea ce a creat între iubitele lui (dar și ale noastre) măguri sub aspectul culturalului, al învățământului, al educației, al păstrării identității, fie ea locală (poate, în primul rând cea locală) ori, în sens larg, al celei românești.

În 1997, pe când lansam primul meu volum de versuri, la Maieru, editorul și scriitorul Valentin Tașcu, obișnuit cu ale retoricii și „umblat” prin lumea largă, spunea, după ce îl auzise pe Domnul Sever vorbind *liber* într-un fel cum rar mai avuse ocazia să o trăiască: „Sever Ursa este ca o lumină venită de pe altă lume și așezată la Maieru...”, la modul cel mai admirativ posibil, chiar dacă o spunea într-un cerc restrâns. Ar fi putut-o spune, de fapt, și de la o tribună, și încă răspicat!

Avea un stil de a ne captiva, pe noi, elevii Domniei Sale, cum nu mai întâlnisem. Într-o (bună) oră de română, se puse să ne ... depene o poveste de dragoste, de iubire, de viață adevărată. Începuse la modul cel mai neutru posibil. După câteva minute, inflexiunile vocii trădau însă mai mult, ascundeau un ceva tainic și adânc, totodată. Noi, elevii, ascultam, sorbindu-i cuvintele și, pe măsură ce povestea avansa, curiozitatea noastră trecea ușor spre nerăbdare, într-un suspans căruia tot mai greu îi făceam față. După vreo 10-12 minute, câțiva dintre noi am reușit să identificăm protagoniștii: el însuși și Doamna Doina, soția, pe care, de asemenea, avusesem norocul de a o fi avut învățătoare. Fața îi era inundată de lumină, iar noi, captivați de acea

atmosferă, aveam parcă în față un Domnul Sever încă și mai complet, și mai grandios.

O altă însușire a Domnului Sever era ironia, respectiv un simț al umorului de-a dreptul aparte. Ne distram, la oră fiind, când ne spunea, bunăoară, cum feciorul XY din Maieru se duce în armată și, dintr-odată se face domn, respectiv vorbește „domnește”. Odată eliberat, acesta i se va adresa vacii din grajd în felul: „Fias Florița, e imposibil să dai cu coada!” În clasă se instala un răs general. Mai mult, ca să fie încă și mai savuros, mai povestea despre „deșteptăciunea” unora care scriau, cu cretă, pe câte o poartă „portă”, mâncând așadar un „a”, iar noi o țineam într-un răs nestăvilit, stare care ni-l apropia încă și mai mult. Trebuie menționat că Domnia Sa impunea respect doar prin prezență, nu cred că l-am auzit vreodată cerând să se facă liniște. Ea, liniștea, era de fiecare dată acolo...

Ar fi multe de scris spre a contura un portret al persoanei și mai ales al personalității Sever Ursa. Noi ne-am mărginit, aici, la a merge pe calea memoriei, mai ales a celei afective, înapoi, și a ne aduce aminte de câteva ipostaze, la modul spontan și selectiv. Se va scrie, cu siguranță, mult mai complex despre mentorul, profesorul, scriitorul, muzeograful, biograful, publicistul ori oratorul Sever Ursa.

Doar atât încă: cum „omnia mea mecum porto”, să știți, Domnule Profesor, că și eu duc mai departe cu mine măgurile Dumneavoastră, ale mele, ale noastre, Someșul Dumneavoastră, al meu și al nostru, starea aceea pe care ne-ați împrumutat-o cu toată dăruirea, flacăra pe care ne-ați pus-o în mână înspre a ne lumina calea, surâsul unic pe care numai Dumneavoastră știați cum să ni-l împărțiți, nouă, tuturor.

Pentru că minunăția de a fi avut norocul să veniți și să rămâneți la Maieru s-a întâmplat, s-a dezvoltat, în timp, o simbioză, o suprapunere, o identificare: Maieru - Sever Ursa, Sever Ursa - Maieru.

Drum bun către stele, Domnule Sever Ursa, tatăl nostru spiritual! Vă vom purta cu și la noi, iar noaptea, când ceasurile vor întârzia mai mult peste minute, ne vom uita la ele, la stele, și sunt sigur că vă vom zări printre ele. Unii din Maieru, alții din lumea largă, pe unde ne-a trimis destinul...

Damaschin POP-BUIA

In memoriam

Un prieten bun și un dascăl adevărat

Mi-a fost dat să-l cunosc pe ilustrul profesor de limba și literatura română în perioada când se afla în plină afirmare profesională. L-am văzut la tribuna unui început de an școlar, în cadrul consfătuirilor pedagogice, când vocea lui „ștefănească” pune stăpânire pe întreaga sală, ne ținea cu sufletul la gură, pentru că din ea se desprindeau idei despre mersul învățământului nostru. Avea ceva deosebit în felul său de a vorbi, o voce calmă, armonioasă, plină de înțelesuri și subînțelesuri, cu inflexiuni care te ungeau la inimă. Vorbea liber și rareori se uita pe vreo notiță, căci toate îi erau adunate în mintea lui ageră și plină de învățăminte.

Apoi, m-am întâlnit cu Domnia Sa la adunările Astei năsăudene, unde își mlădia glasul pe coarda sensibilității umane, ridica statui de cuvinte valorilor culturale, ostentiv cu vorba, îndeosebi, asupra lui Liviu Rebreanu, idolul său de o viață întreagă. Nu mai întâlnisem până atunci un om atât de îndrăgostit de viața și opera marelui romancier. Își făcuse un adevărat cult pentru scriitorul care i-a trecut în

nemurire pe Ion și pe Ana din Țara Năsăudului. Își șlefua cuvintele, le îmbrăca în culoarea sufletului său și apoi le turna în tipare numai de dânsul știute, să le poată sorbi toți cei care se simt și aparțin acestui pământ.

Îmi amintesc bine și, nu pot uita niciodată, când la o întâlnire astristă m-a surprins într-o discuție neașteptată: „Domnule profesor, te ascunzi după perdelele modestiei și nu ieși deloc în față. Te cunosc din scrierile dumitale despre Gavril Istrate, prietenul meu drag, pentru care am o deosebită stimă și respect, având în vedere ceea ce înseamnă el în cultura românească. Asta mă determină să te pun în rândul prietenilor mei și vreau ca relația noastră de suflet să fie una de lungă durată”. Așa am ajuns să-l cunosc și să devenim prieteni buni, chiar dacă vârsta ne distanța într-un fel. Ni se potriveau însă discuțiile și ideile, mai ales când era vorba de vărăreanul moldovenizat, Gavril Istrate.

De la dânsul am aflat cum a luat naștere Casa memorială „Liviu Rebreanu”: „Nu aveam nimic cu ce să pornim lucrarea. Nici bani, nici materiale, nici

aprobări. Ne-am dus în pădure și am tăiat lemne pentru construcție. În ziua următoare am fost amenințați că vom fi amendat pentru săvârșirea acestei infracțiuni, dar nu ne-am dat bătuți. Oamenii din sat au fost alături de noi și am continuat lucrarea. Doamna Elena, soția lui Nechifor Someșan, directorul Muzeului, venea zilnic pe jos de la Năsăud până la Prislop să ne aducă de mâncare. În 1957 construcția a fost gata și spre surprinderea noastră, la inaugurare, au participat și cei care s-au opus, ori n-au avut încredere în demersul nostru”.

Profesorul Sever Ursa a devenit apoi ctitor al Muzeului „Cuibul visurilor” din Maieru, prin care am trecut și eu de nenumărate ori ca un pelerin iubitor de literatură și istorie. Mă impresionau de fiecare dată prezentările sale erudite, distincția și politetea care îi înobilau personalitatea. Plecarea sa în veșnicie ne-a provocat multă durere în suflet și a lăsat un mare gol în spațiul nostru cultural. Dumnezeu să-l odihnească în pace !

Mircea DAROȘI

Străjerul

Așa l-am putea numi pe cel care a străjuit, vreme îndelungată, localitatea Maieru, înălțând-o cultural, cu dorința aprinsă de a sădi în sufletul învățăceilor dragostea de neam și de limbă, îndemnându-i să prețuiască urmele și mersul istoriei – cu bune și cu rele.

Profesorul Sever Ursa, născut în Poiana Cătunenilor, s-a stabilit la Maieru lui Liviu Rebreanu, după ce a fost călit de iernile aspre și mângâiat de verile frumoase ale muntelui.

În 25 august 1980, am vizitat Muzeul *Cuibul visurilor*, împreună cu sora mea Elisabeta, cu fiul ei Alexandru, cu nepoata noastră din Canada, Ioana Artene (ea face poza) și cu un prieten al ei – căruia nu-i mai știu numele. Mai întâi am vrut să ajungem la o pensiune de pe Cormaia. Spunea cineva că acolo găsim pește. Dar ne-am dus și ne-am tot dus, drumul era rău și la pește ... n-am ajuns.

Excursia de atunci n-a fost în zadar, pentru că aveam în plan să vizităm Muzeul *Cuibul visurilor*. Apoi, locurile de început ale Someșului Mare sunt de o frumusețe cu totul aparte – locuri care au influențat creațiile lui Liviu Rebreanu, ale lui Iustin Ilieșiu și ale urmașilor acestora în ale

scrisului: Sever Ursa, Icu Crăciun, Iacob Naroș, Cornel Cotuțiu, Menuț Maximilian, Damaschin Pop-Buia, Lazăr Avram, Macavei Al. Macavei, Viluț Cărbune, Ilie Hoza, Ioan Mircea Prahase, Viorel-Daniel Partene, Dan Popescu, Mircea-Leontin Mureșianu, Liviu Păiuș, Grigore Cotul, Iosif-Leon Grapini, Mircea Daroși, Vasile V. Filip. Dacă mi-a scăpat cineva, îi cer iertare.

Se cuvine să-i amintim aici și pe cei plecați dintre noi, Lazăr Ureche și Al. Rațiu, care au făcut parte din colectivul redacțional al revistei.

Atunci, în 1980 – când am vizitat Muzeul *Cuibul visurilor*, nu bănuiam că la 50 de ani am să mă apuc de scris. Și nici nu știam că de numele profesorului Sever Ursa sunt legate două muzee și o școală: Muzeul Memorial *Liviu Rebreanu*¹ din Năsăud (Prislop), Muzeul *Cuibul visurilor* din Maieru și Școala Generală Maieru.

În Muzeul *Cuibul visurilor* din Maieru intri ca într-o biserică, iar când trăia, profesorul Sever Ursa, într-o limbă curată și bogată „ca un fagure de miere” te făcea să uiți cât e ceasul, vorbind foarte frumos despre măiereni. Citisem undeva că „Maierul este a doua Chină”, pentru că

acolo cultul familiei este mai sfânt decât în oricare colț din țară, dar profesorul Sever Ursa aducea, ca întărire, o zicere: „Suntem așa numeroși, ca să ni se veșnicească neamul și ca să fim mulți, sara, la cină”.

De fiecare dată, profesorul Sever Ursa aducea laude foștilor elevi care i-au dat ascultare și au adus de acasă lucruri vechi - căroră li s-a găsit locul potrivit, spre dănuire, în muzeu. De asemenea, aducea laude măierenilor care au înțeles ce înseamnă un muzeu sătesc - pentru urmașii satului, dar și pentru vizitatorii care vin din oraș și care n-au avut posibilitatea să vadă frumusețea lucrurilor țărănești și să înțeleagă utilitatea acestora - în vremuri în care tehnica nu era așa de mult avansată. Îl pomenea pe poetul „sângerărilor ardeleni” Iustin Ilieșiu – al cărui nume îl poartă Școala

Rodica Daroși, *Prof. univ. Ioan Nichifor Someșan*, în *Astra năsăudeană* Serie nouă, Anul I (VIII) Nr.3 (29) inie -2014, p. 37-40: *Ideea înființării Muzeului Memorial Liviu Rebreanu s-a născut în anul 1956 și a aparținut unui grup de inițiativă de pe lângă Muzeul Grăniceresc Năsăudean: profesorul Sever Ursa, tânăr absolvent al Universității din Cluj, profesorii universitari Alexandru Husar și Gavril Scridon, profesorul Ioan Nichifor Someșan, director al Muzeului din Năsăud, Septimiu Pop – profesor la Liceul „George Coșbuc”, diacul din Prislop – Vasile Tabără. Deoarece casa din Prislop în care au locuit părinții scriitorului nu mai exista la acea vreme, s-a hotărât construirea unei alte case care să respecte planul celei vechi, în care urma să fie găzduit muzeul. Ca urmare, la marginea dinspre Năsăud a satului, s-a ridicat o casă identică cu aceea care a aparținut familiei Rebreanu. La festivitatea de inaugurare din 2 iunie 1957, au fost prezenți, printre alți admiratori ai prozatorului, soția, Fany Rebreanu, surorile acestuia și fiica, Florica Puia Rebreanu.*

(continuare în pag. 12)

Veronica OȘORHEIAN

Imagini din emisiunea *Pas cu pas, TV BISTRIȚA (2006)*. Zilele Măierene (ed. a II-a 2006). Dl. prof. SEVER URSA, alături de dl. VASILE BORȘ, primarul localității Maieru

Mesaj de condoleanțe profesorului meu Sever Ursa

Profesorul Sever Ursa nu poate muri, chiar dacă trupul i se va duce spre odihna veșnică. Profesorul Sever Ursa trăiește prin sutele de copii căroră li s-a dăruit. Opera fundamentală a acestuia nu e cea scrisă; fundamental este că a răsădit semințele culturii în ogorul minții copiilor săi din școală. Aceasta este o operă care se va transmite din generație în generație, mulți ani de aici

înainte. Nepoții mei, ai noștri, vă vor cunoaște în devenirea lor, domnule profesor.

Puțini profesori, chiar foarte dedicați, reușesc să treacă de la statutul de dascăl la acela de mentor. Sever Ursa este mentorul multora dintre voi, indiferent că scrieți cărți sau zidiți case. Mentorii formează caractere.

O plecăciune domnule profesor, acum când

trupul vă e grăbit spre cele veșnice. Dar în zilele următoare, ne vom așeza și vom discuta iarăși despre cum să-mi îmbunătățesc caligrafia (tot urât scriu!) și ce gânduri mi-au rămas negândite, nezidite, nerostite.

Mulțumesc pentru încrederea pe care mi-ați acordat-o! Sper ca și copiii mei să vă mulțumească.

O.C. HOGEA

In memoriam**Străjerul***(continuare din pag. 11)*

Generală din Anieș, iar lui Liviu Rebreanu – creatorul romanului modern și celor apropiați lui le acorda, parcă, o vreme mai luminoasă și mai bogată în informații, pentru că Maieru a rămas comuna de suflet a prozatorului Liviu Rebreanu. De fapt, se știe că el a mărturisit: „În Maieru am trăit cele mai frumoase și mai fericite zile ale vieții mele”.

*

Prin 1987, lucrăm la o brigadă de vânători de munte. Una dintre unitățile subordonate Brigăzii 5 V.M. era la Brad, jud. Hunedoara. O aplicație a brigăzii era planificată acolo, în orașul care găzduia Muzeul Aurului, singular în țară, muzeu pe care am avut bucuria să-l vizităm împreună cu ing. dipl. Codruța Oghercin din Timișoara. Atunci, în puținul timp liber, am vizitat piața de alimente, o piață în care se găseau destul de multe (comparativ cu alte localități), dar mai ales lapte de bivoliță și alte produse din lapte aduse de pe la Gurahonț, jud. Arad.

De la piață, am plecat spre o librărie. Într-un raft, găsesc *Bistrița-Năsăud, vatră de folclor*, Ed. Sport – turism, 1979, volum ai cărui autori erau Pompei Ștefănescu și Sever Ursa. Am răsfoit cartea și, când am ajuns la ilustrație, unde am întâlnit-o pe lelea Măriuca Precup, apoi am văzut călăreții din Leșu – la prima ediție a Festivalului interjudețean *Rapsodia trișcașilor* - din 1968, dar și locuri și oameni din împrejurimile satului Leșu, pe fostul meu coleg de gimnaziu, Larion Todica - dând mâncare porumbelor dintr-o piață din Veneția, alături de alți componenți ai Ansamblului folcloric „Cununa de pe Someș” - plecați să ducă frumusețea horilor de pe Ilve în lume, m-am hotărât și am cumpărat cartea. O strângeam la piept ca pe o comoară.

La Căminul de garnizoană din Brad, am citit cartea pe nerăsuflăte, împărtășindu-le bucuria și colegilor. Din cartea aceea, l-am redescoperit pe prof. Sever Ursa – patriarhul culturii ilvene.

În 1999, la Ed. Generis Cluj-Napoca, mi-a apărut primul volum de poezii - *Dor de copilărie*. I-am trimis și profesorului Sever Ursa un exemplar, însoțit de o scrisorică. Era un mod de a-i mărturisi bucuria pe care am trăit-o, atunci când am cumpărat cartea *Bistrița-Năsăud – vatră folclorică* – unde era

coautor, dar nu-mi era străin nici gândul că o părere despre ce am făcut eu, venită din partea unui profesor care încă nu mă cunoștea decât ca vizitatoare a muzeului (și câte/câți mai erau!) și din câteva convorbiri telefonice, ar putea cântări - în hotărârea mea pentru pasul următor. Și, după câtăva vreme, primesc următoarea scrisoare:

Maieru, 8.XI.'99

Dragă Veronica Oșorheian,

Motive întemeiate – mai ales de sănătate, m-au obligat la această neplăcută întârziere cu care confirm primirea scrisorii și a excelentului „Dor de copilărie”.

Poezia D-tale exultă suavitate și multă curățenie sufletească, o pasionantă memorialistică turnată în vers. Cândva, poate destul de curând, vom face o relatare în modesta noastră revistă. Merită din plin.

Soția mi-a spus că m-ai sunat zilele trecute. Eu, în afară de demersurile destul de obositoare pentru apariția (destul de rară) a revistei, am avut și o suferință de ochi, care mi-a impus să merg des la Cluj. Scriu mai puțin acum, de aceea, scuză-mă pentru scurtimea scrisorii.

Îmi pare bine că Leșul nostru, încărcat de frumoasele sale tradiții, dă poezii și oameni de spirit de talia D-tale. Te sfătuiesc să continui să scrii și, sunt sigur, ai putea scrie și proze scurte. Spre cinstea universului nostru ilvean și someșan care a dat Țării atâția oameni iluștri!

Până la o nouă scrisoare – îți trimit ultimul nr. din revista „Cuibul visurilor” (o metaforă rebreniană) și poate dorești un abonament și colaborare etc.

*Cu toată considerația și devoțiunea,
Sever Ursa*

*

Ultima dată când l-am întâlnit pe prof. Sever Ursa a fost în 28 mai 2016, când am lansat la Maieru volumul *Cuib de lumină: Școala din Leșu. Dascăli și învățăcei. Memorialistică și istorie*, Editura **grinta**, Cluj-Napoca, 2016. Profesorul m-a felicitat.

Alături de distinsa doamnă învățătoare Doina și de cei doi băieți – profesorii Liviu și Ovidiu Ursa, deși purta niște suferințe mai vechi, prof. Sever Ursa ne-a încântat vorbindu-ne despre frumusețea limbii române, despre împliniri și despre câte ar mai fi de împlinit, dar și despre elevii dumnealui care stăpânesc bine condeiul și fac cinste Maierului și ținutului năsăudean.

La Maieru (28 mai 2016)
Lucreția Mititean, Sever și Doina Ursa, Veronica Oșorheian

*

În luna mai, 2021, Revista *Cuibul visurilor*, al cărui director fondator a fost profesorul Sever Ursa, împlinește 25 de ani, ajunge la nr. 143 și va fi un număr omagial, dar și aniversar.

Felicitându-i, îi amintim aici și pe cei care formează acum colectivul redacțional: redactor-șef este Icu Crăciun, redactori sunt: Viluț Cărbune, Ilie Hoza, Macavei Al. Macavei, Iacob Naroș, Mircea Prahase, Liviu Ursa, Viorel-Daniel Partene, iar corespondenți externi sunt: Damaschin Pop Buia (Germania) și Alex Pop (SUA).

Drum lin în eternitate și neuitare - profesorului Sever Ursa, iar celor responsabili cu apariția Revistei *Cuibul visurilor* – urări de bine, cu sănătate și cu împliniri frumoase.

Veronica OȘORHEIAN

Fondatorul Astei năsăudene și măierene rediviva SEVER URSA a îmbrăcat straie îngerești

Norocos trebuie să fii pentru ca în viață să cunoști oameni ca Sever Ursa (1932-2021), un intelectual destoinic, un aristocrat fin al literaturii române. un astrict convins de misiunea sa patriotică în relațiile sale cu mulțimea satului. De la Domnia Sa am aflat că Maierul este o vatră de tradiții și spiritualitate românească, este leagănul copilăriei celui mai mare romancier român, Liviu Rebreanu, este satul românesc în care poate reînvia și activa ASTRA, căci EA se adresează tuturor, mai ales mulțimilor, care pot determina conștiința patriotică și națională a fiecăruia.

După demersuri reușite și împlinitoare, Despărțământul Năsăud își obține în septembrie 1990, personalitatea juridică, act la care a contribuit și profesorul Sever Ursa prin îndemnuri și sfaturi pertinente, iar în 31 martie 1991, se înființează și în comuna Maieru cercul ASTRA cu un număr de 21 de membri. În prealabil, încă din octombrie 1990 s-a convenit reînvierea acestui cerc într-un grup restrâns de intelectuali, membrii fondatori: preot Emil Coman, prof. Sever Ursa și prof. Titus Cărbune. Așadar, la data menționată, prima întrunire a cercului măierean își propunea la ordinea de zi: expunerea „Din Istoricul Astei în ținutul Năsăudului”, susținută de prof. Ioan Seni, președintele Desp. Năsăud; altă expunere „Tradiția

Astei la Maieru”, a prof. Sever Ursa și constituirea propriu-zisă a cercului; alegerea conducerii acestuia; precum și pregătirea Adunării Generale a Desp. Astra Năsăud din 2 iunie 1991.

Din expunerea D-lui Sever Ursa „Tradiția Astei la Maieru” se pot reține câteva date istorice, demne de Monografia comunei Maieru. Le redăm în stilul redactat de dl profesor: „Încă din anul 1870, comuna Maieru este consemnată în documente ca fiind una dintre cele mai active în promovarea idealurilor Astei, numărându-se printre localitățile finanțatoare, cu contribuția de 200 florini, prin primii ei reprezentanți: Basiliu Groze și contele Zichy Domokos, refugiat aici din cauza evenimentelor din 1848 din Ungaria. În 1880 sunt menționați Ioan Branea, paroh și țărănul fruntaș Ioan Avram. Ultimul primea, în 1882 Diploma de membru, un “Regulament” și un “Statut”. În 1891, este înscris ca membru preotul Lazăr Avram, cu 5 florini, reprezentant activ la adunile Despărțământului din Sângeorz-Băi (1895), Rodna (1896), Sângeorz-Băi (1897). În 1984, se înscrie notarul comunal Dănilă Sânjoan, cel care este păstrat în amintirea localnicilor ca un om drept, priceput, având printre altele și privilegiul de a fi fost nașul fraților și a sororilor lui Liviu Rebreanu, născuți în Maieru. În 1893, la adunarea Astei de la

Năsăud, Maieru oferă suma de 22 de florini și 70 de coroane. La 23 iulie 1905, are loc constituirea agenturii Astra în comună. Primul comitet ales: preotul Ieronim Groze, președinte, înv. Ioan Barna, secretar, înv. Dănilă Sânjoan, controlor. La 1907 se înscrie ca membru preotul Iulian Ciorba. Un episod memorabil din viața acestei străvechi localități rămâne Adunarea Generală a Desp. Năsăud din 13 iulie 1908, în cadrul unei mari adunări populare, cu o impresionantă participare, “tot poporul din Maieru, în curtea școlii, sub cerul liber, sălile claselor fiind neîncăpătoare”. Atunci sunt primiți noii membri: primarul comunei, Pavel Ilieșiu, prof. Corneliu Sânjoan, comerciantul Ioan Rus, țărănii Anchidim Partene, Adeodat Coruțiu, Petre Ilieșiu și Dumitru Croitor. “Poporării” au adunat 20 de coroane și 60 de fileri pentru biblioteca comunală. Agentura Maieru a primit în mod gratuit 43 volume pentru noua bibliotecă. Cu acest prilej se reorganizează Comitetul local: pr. Ieronim Groze, președinte, notar Dănilă Sânjoan, vicepreședinte, înv. Ioan Barna, secretar bibliotecar, pr. Iulian Ciorba, casier, înv. Silviu Coruțiu, controlor.

*(continuare în pag. 13)***Ioan SENI**

In memoriam

Fondatorul Astrei năsăudene și măierene rediviva SEVER URSA a îmbrăcat straie îngeresti

(continuare din pag. 12)

Majoritatea acțiunilor Astrei sunt consemnate și în revista bistrițeană "Săptămâna". În 1909, ia ființă biblioteca confesională, iar în 1910, Reuniunea de lectură, "Mariana". În 1912, comuna numără 42 de membrii ajutători și 11 membrii activi. Au loc acțiuni culturale, conferințe publice. Activitatea Astrei continuă până în anul 1927, când, din inițiativa unor membri de frunte ai ei, ia ființă cunoscuta "Societate culturală Liviu Rebreanu" (la 5 ianuarie 1927), ca un nou "ferment de prosperare culturală a frumoasei comune Maieru în care mi-am petrecut și eu anii copilăriei", cum, cu nostalgie, aprecia însuși marile romancier, patronul spiritual al noii și curajoasei înfiripări a tineretului studios local. Se mai consemnează și alte acțiuni ale Astrei, până în preajma celui de-al doilea război mondial. De menționat că în 1941, în plin regim hortyst, un grup de patru tineri îndrăzneți au reluat activitatea Astrei: Viorel Coruțiu, Ureche Toader, Vârtic Solovăstru și Bazga Emil. Având în vedere această îndelungată și atât de rodnică tradiție astristă la Maieru, se cuvine, s-o continuăm, ca pe o motivație și ca pe un dar de preț al înaintașilor noștri luminați, care au înființat-o și au menținut-o la rândul lor, uneori cu îndârjire, în condiții de adevărată luptă. Era, așadar, firesc, ca Maieru să se numească printre primele localități rurale care-și reînvie tradițiile de durată și de cultură autentică în noul climat de desfășurare spirituală.

După constituirea cercului, explicată la începutul acestei modeste cronici, s-au întreprins demersurile necesare pentru pregătirea Adunării Generale a Desp. Năsăud, convenindu-se la data de 2 iunie 1991, fiind acceptat în unanimitate și următorul program: 1. Liturghie la biserica din Maieru, orele 8:30-10:00; 2. Adunarea propriu-zisă, orele 10:00-12:00/cuprinzând punctele: a. Din istoricul Astrei, prof. Ioan Seni, președintele Despărțământului Năsăud Astra; b. "ASTRA la Maieru", prof. Sever Ursa, președintele secțiunii de etnografie și folclor al Desp. Năsăud și secretarul Astrei locale; c. Raportul Comitetului DNA, prof. Gr. Marțian, secretar DNA; d. Cuvântul participanților; evocări din cronica Astrei, cuvântul invitaților, propuneri; e. Preliminarii la Adunarea Generală a Astrei la Năsăud, 1991 (4-6 oct. - n.n.); f. Înscrieri de noi membri; g. Donații; încasări de cotizații și raportul comisiilor de lucru ale Adunării Generale; h. Stabilirea locului Adunării Generale a Desp. Năsăud Astra pentru anul 1992; 3. Spectacol artistic local, orele 12:00-13:00; 4. Vizitarea expoziției: "Astra în documente și alte mărturii locale", organizată la muzeul "Cuibul Visurilor" Maieru;

Cu ocazia întrunirii de constituire din 31 martie 1991, s-a ales următorul comitet al cercului: pr. Emil Coman, președinte, prof. Crăciun Vasile, vicepreședinte, prof. Sever Ursa, secretar, Flământ Lazăr, primar, Mihai Roman, dir. Școlii, prof. Titus Cărbune, pr. Gavrilă Floșui, Ieronim Bora, funcționar, Ioan Andronesi, dir. Căminului cultural, prof. Dorel Măti, prof. Vasile Bontaș și prof. Liviu Ursa.

Ținând seama de propunerile făcute de către participanți, s-a trecut la demersurile de pregătire a Adunării Generale. Trebuie remarcată competența și tactul cu care am fost sprijiniți de către Comitetul Desp. Astra Năsăud, cu deosebire de către domnul președinte Ioan Seni, în toate compartimentele acțiunii.

Duminică, 2 iunie 1992, o zi frumoasă pentru măiereni. Sosesc invitați și membri ai Desp. Năsăud Astra, oaspeți din localitățile vecine: Sângeorz-Băi, Rodna, Năsăud, Poiana Ilvei, Ilva Mare, Feldru, Șanț, Măgura Ilvei. Liturghia religioasă oficiată de părinții Gavrilă Floșui și Emil Coman în cele două biserici arhipline... Apoi lumea s-a adunat în sala mare a Căminului cultural care a devenit neîncăpătoare. Adunarea generală s-a desfășurat, prin urmare, în acest cadru de participare a mulțimii de săteni. Era prima acțiune culturală de masă după revoluție, un eveniment memorabil.

Ordinea de zi stabilită anterior s-a derulat rodnic și cu bună priză la publicul, modern. În cuvântul său atât de documentat, conf. univ. Viorel Grecu, vicepreședinte al Astrei centrale, de la Sibiu, a adus emoționante pagini convingătoare despre lungă viețuire românească a acestei celebre

Vorbind la jubileul „Astra – 150” - adunarea Desp. Năsăud, la Muzeul Grăniceresc (septembrie 2011)
Dr T Ardelean – director Bibl. Jud. „P Dulfu” Baia Mare, Vasile Aldrofan – președinte Inspectoratul Jud. de Cultură BN, ing. Ovidiu Maghiar – viceprimar oraș Năsăud, prof. univ. dr D-tru Acu – președintele Asociațiunii ASTRA, prof. Sever Ursa – lider al Astrei Maieru, BN, prof. Ioan Seni – președ. Desp. Năsăud

asociații culturale transilvane. Dl. Prof. Ioan Seni președintele Desp. Năsăud a trecut în revistă principalele pagini de efervescență astristă în ținutul legendar al Năsăudului. Prof. Grigore Marțian, secretarul Desp. Năsăud Astra, a susținut raportul financiar, iar prof. Sever Ursa secretarul comitetului local, a prezentat aspecte din activitatea Astrei la Maieru.

Din cuvântul lor, a unor participanți ca: prof. Gheorghe Pleș, s-au reținut mai multe propuneri de viitor, ale Despărțământului, între care aceea de a nu se fixa un număr prea mare de acțiuni, ci numai câteva de strictă oportunitate și eficiență. De interes au fost și propunerile vizând înfiriparea de noi nuclee Astra în localitățile învecinate, precum și sugerarea unor preliminarii și stabilirea ca Adunarea Generală din anul următor, 1992, să aibă loc la Sângeorz-Băi. Unii participanți din sală dintre care gospodarii Bolfă Clement și Pârlea Alexandru au folosit prilejul spre a-și spune încă o dată păsurile în legătură cu stabilirea proprietății asupra munților, după vechea tradiție grănicerească, cerând Astrei să le acorde sprijin... S-au înscris încă cinci membri (a se vedea lista anexată). Între aceștia se numără pensionarii Rațiu Ioan și Ioan Hangea, nepotul căpitanului de graniță, Gregoriu Hangea, unul dintre primii aștrști măiereni, autorul unui testament prin care lasă o parte din avere, încă din anul 1892, pentru ridicarea culturală a comunei.

În cadrul intervenției sale, prof. Sever Ursa a citit adunării și o scrisoare a dn. Florica Puia Rebreanu, fiica romancierului, prin care aceasta regretă că din motive de sănătate nu poate fi prezentă, dar urează tuturor celor prezenți toate izbânzile. De asemenea, mulțumește pentru tot ce s-a spus despre Rebreanu cu ocazia serbărilor năsăudene din octombrie trecut.

A urmat un frumos program artistic la care, pe lângă formația folclorică a elevilor din Maieru, și-au adus contribuția și elevii liceului "Solomon Haliță" din Sângeorz-Băi, director Traian Ciociu, coordonator și prezentator prof. Vasile Crăciun.

Participanții au vizitat apoi expoziția "Astra la Maieru" amenajată în una din sălile Muzeului sătesc sub îndrumarea prof. Sever Ursa, ajutat de profesorii Titus Cărbune, Vasile Crăciun și Liviu Ursa. De remarcat bogăția și valoarea sugestivă și documentară a exponatelor, subliniată și în impresiile vizitatorilor, consemnate în Cartea de Aur a muzeului. La masa comună s-au adus călduroase mulțumiri organizatorilor și, în mod reciproc, onorațiilor oaspeți.

Pentru locuitorii Maierului s-a mai adăugat astfel o nouă și remarcabilă filă în calendarul tradițiilor locale și a sărbătorilor culturale de bună tradiție transilvană.

Între anii 1991-2010, Cercul Astra Maieru s-a plasat mereu printre formațiunile fruntașe din ținut. Enumerăm câteva evenimente de rezonanță mai largă, inițiate și îndeplinite. Este vorba de câteva sărbători ale unor personalități locale. Astfel, au

fost dezvelite busturi ale poetului Iustin Ilieșiu, cântărețul sângerărilor ardelene (la Maieru și Anieș), dăruite de către atât de cunoscutul dr. Gheorghe Dascăl. De asemenea, grație aceluiași om de cultură, cunoscut în întreaga țară, am adus mai aproape de inimile noastre, o copie, a Lupei Capitoline purtând mișcătoarea inscripție cu cuvintele poetului latin: „Hic ego sum signum/Latinitas daco romani/Qui pro eternitate/In Dacia natus est”. Această inițiativă astristă a mobilizat întreaga obște în frunte cu cunoscutul nostru primar Vasile

Borș, cel care a sprijinit și alte demersuri ale Astrei locale. Amintim și gestul memorabil de a cinsti amintirea cunoscutei atlete Maria Cioncan, prin dezvelirea unui bust în imediata vecinătate a muzeului „Cuibul Visurilor”. Astra măiereană și-a adus un substanțial aport în realizarea altor obiective culturale.

Încă din anul 1995 a luat ființă revista „Cuibul Visurilor”, periodic care a revigorat mult viața spirituală a comunei. Suntem la al 94-lea număr și o apariție neîntreruptă în cei 16 ani care au trecut de la primul număr, datorită unui colectiv redacțional, de recunoscută competență: Icu Crăciun, redactor șef, redactori: Viluț Cărbune, Ilie Hoza, Macavei Al. Macavei, Mircea Prahase, Alexandru Rațiu, dr. Lazar Ureche, Liviu Ursa, sub direcția subsemnatului. De remarcat că revista noastră care apare sub Patronajul Astrei locale, este sponsorizată alternativ de către Consiliul local Maieru și de către Complexul muzeal Bistrița.

Unii aștrști cum sunt: Icu Crăciun, Liviu Ursa, Viluț Cărbune, Titus Cărbune, subsemnatul, s-au implicat în alcătuirea Dicționarului culturii și civilizației populare a județului Bistrița-Năsăud, lucrare de proporții sub coordonarea competență a prof. Ioan Seni, președinte DNA, omul de bază și în această acțiune de proporții și de importanță deosebită. În prezent, cercul nostru cuprinde 42 de membrii și continuă să se mențină printre cele mai harnice grupări astriste din ținut”. Sunt cuvintele profesorului Sever Ursa, păstrate în fondul documentar al Astrei și care fac dovada implicării Domniei Sale în reușitele Astrei năsăudene și măierene rediviva. Dl Icu Crăciun remarcă la sfârșitul vieții sale, că în funcția de președinte al cercului ASTRA din Maieru, dl Ursa „era mereu urmărit de grija desăvârșirii... ASTRA potrivit-i se aspirațiilor sale și menirii de îndeplinit”. Redăm, spre mândria lor, lista membrilor Astrei măierene

(continuare în pag. 14)

Ioan SENI

In memoriam

Fondatorul Astei născudene și măierene rediviva SEVER URSA a îmbrăcat straie îngerești

(continuare din pag. 13)

din timpul păstoririi dlui Sever Ursa, ca secretar: pr Emil Coman – președinte, primar Vasile Borș - vicepreședinte, Vasile Dumitru, pr Vasile Botiș, pr Ioan Lăpuște, pr Florin Micle, pr Doru Buia Pop, Lazor Flămând, Mihai Roman, Alexandru Pui, Dorel Măti, Titus Cărbune – vicepreședinte, Valer Bontaș, Icu Crăciun – vicepreședinte, Ioan Andronesi, Alexandru Barna, Alexandru Rațiu, Pavel Ciupe, Liviu Ursa, Doina Ursa, Elena Ursa, Ioan Rațiu, Ioan Cărbune, Simion Andronesi, Maxim Bocșa, Doruț Hădărău, Iacob Gușă, Ilie Hoza, Geta Botcă, Ioan Croitor, Dan Hangea, Ioan Hangea, Adrian Cobzașiu, Ieronim Bora, Clara Rațiu, Iacob Naroș - cenzor, Login Berende, Iacob Hangea, Larion Cărbune, Ioan Tripa, Damaschin Pop Buia, Vasile Berende, Dorca Moldovan, Geta Todoran, Nicolae Florian Domide, Viluț Cărbune – vicepreședinte, Florin Hodoroagea, Lucreția Pârlea, Maria rebrișorean, Raul Frunză, Ioan Croitor, Cristina Hădărău, Aurelia Hădărău (Vezi I Seni, *Astra Născudeană Rediviva 25 de ani Pagini monografice 1990-2014*, editura Napoca Star, Cluj-Napoca, 2014, pag. 158-159)

Reluarea activității Astei în anul 1990 i-a prilejuit d-lui profesor o astfel de abordare, de etalare a activităților prestate de vechii aștrști măiereni, nominalizându-i la întâlnirile noastre de fiecare dată ca exemple de implicare, îndrăzneală, competență și bărbăție, calități pe care le-a probat cu mult succes și d-l profesor în activitățile sale aștrști. Prezența sa în Aula Colegiului „G. Coșbuc”, Începând cu ședința de constituire a Despărțământului născudean, alături de cei peste o sută de participanți din Valea Someșului a fost o garanție că activitatea societății culturale ASTRA poate continua în condițiile noi de libertate și democrație. În anul următor, Maieru găzduia a doua adunare a Despărțământului, prilej de a se hotărî obiectivele acestuia pentru mulți ani din cei următori.

A reușit împreună cu profesorii Traian Ciociu și Ioan Costea să pună bazele cercului Astra de la Sângeorz-Băi, și-n anii 1992 și 1996 acest cerc să găzduiască două adunări ale Astei născudene, prilej de a dezveli bustul lui *Solomon Haliță* (1996) și de a reuși o importantă întrunire intelectuală la nivelul comunității sângeorzene.

N-a lipsit de la adunările Desp. Născud de la Salva (1993, 2005), de la Zagra (1994), de la Ilva Mare și Măgura Ilvei (1995) unde a moderat discuții de cea mai înaltă ținută științifică în prezența binecunoscuților Teodor Tanco, Alexandru Husar, Gavril Istrate... Culegea admirația colegilor aștrști din Sibiu, Blaj, Brașov, Iași, Arad prin felul său unic în exprimare. La adunarea de la Rebrisoara (1997) se întreținea cu intelectualii comunei și invitații lor din țară și de peste graniță, iar la adunarea din Coșbuc (1998) se duela cu scriitorii invitați de dir. C-tin Catalano la comemorarea celor 80 de ani de la moartea poetului... A fost un colaborator harnic la periodicele Astei: *Revista română* (Iași), *Astra blăjeană* (Blaj), *Foaia Poporului* (Sibiu).

În anii 1999 și 2001 se reîntâlnea cu aștrștii născudeni, atât la manifestările Muzeului grăniceresc, cât și la dezvelirea plăcii comemorative a Astei născudene la împlinirea celor 120 de ani de la înființarea Desp. Născud. Adunarea generală de la Feldru (2000), cea de la Beclean (2002) și cele de la Cristești Ciceului (2003, 2004) i-au prilejuit noi întâlniri cu reprezentanții universităților din țară, ai Academiei Române, ai Uniunii Scriitorilor și cu membrii Astei din filialele Asociațiunii. În 2006 organiza în comuna sa, cu ajutorul primarului Vasile Borș și a intelectualilor din comună *adunarea anuală a Desp. Născud*, prilej strălucit de a-și

demonstra încă o dată forța sa intelectuală. Dezvelirea bustului *Iustin Ilieșiu* (donație - Gh. Tr. Dascăl, sculptor Vlad Prună) și tipărirea unui volum din poezia poetului i-au adus noi binemeritate laude. Cu acest prilej, scriitorul Aurel Podaru îi oferea un *portret* admirat de întreaga asistență: „*Dascăl de vocație, publicist rafinat, conducător de revistă, mare animator cultural, povestitor cu har. Un camarad extraordinar, cu un adevărat cult al prieteniei...*” (Maieru, 21 X 2006).

La 16 sept. 2007 intermedia dezvelirea bustului *Iustin Ilieșiu* la Anieș, cu prilejul inaugurării Școlii noi, școală care poartă numele poetului, prilej potrivit pentru profesorul Sever Ursa de a etala încă o dată personalitatea distinsului măierean Iustin Ilieșiu, alături de primarul Vasile Borș, dir. Titus Cărbune, inspectorul școlar dr. Lazăr Ureche, procurorul Macavei Al. Macavei, dir. Ioan Bindea – alți fii ai satului. Medicul Gh. Traian Dascăl evidenția și alte calități ale poetului, determinându-l să-i dedice un reușit bust, iar prof. Ioan Seni, președintele Astei născudene evidenția fapte din adolescența acestui poet dându-l exemplu adolescenților de astăzi. Astfel, la vârsta de 16 ani, pe când era elev la Născud și aflând de intrarea României în război împotriva Austro-Ungariei va scrie pe peretele Gimnaziului grăniceresc *Trăiască România Mare*, fapt ce trebuia pedepsit de autoritățile austro-ungare cu exmatricularea. L-a salvat dirigintele său, profesorul Ioan Pecurariu, președintele Astei născudene în acele timpuri, care i-a pregătit transferul la celebrele școli din Blaj. Termina liceul în anul 1918, la sfârșitul războiului, an în care popoarele mici își revendicau revenirea la *Țara mamă* și deveneau state libere, independente și unitare. În acele clipe adolescentul Iustin Ilieșiu se întorcea la Maieru, unde, împreună cu dascălul său Ioan Barna, președintele Astei măierene, va pune bazele consiliului și gărzii naționale locale în calitate de secretar, structuri ce vor prelua puterea administrativă de la vechile autorități fidele regimului străin și vor consolida noua administrație românească. Oare câți dintre adolescenții de astăzi, mai ales liceeni, s-ar putea ridica la nivelul faptelor adolescentului Iustin Ilieșiu, de-atunci, din preajma anilor în care se năștea România Mare?

Profesorul Sever Ursa a făcut parte din conducerea centrală a Asociațiunii încă de la revigorarea ei. Și-a prezentat ca nimeni altul satul său drag, despărțământul, județul la toate întrunirile Astei la nivel național, în cadrul cel mai oficial – adunarea generală anuală. Îl admirau pentru faptele sale, aștrștii din Sibiu, Iași, Arad, Brașov, Constanța, Blaj, Sf. Gheorghe, Baia Mare, Cluj-Napoca, Orăștie, Dej, Făgăraș, Săcele Brașov, acolo unde, prezentându-se pe sine, prezenta și reprezenta de fapt, comuna Maieru și ținutul născudean. Colecția sa de diplome cuprinde și pe cele primite de la aceste filiale Astra din Țară, alături de medalia jubiliară „Astra – 150 ani de la înființare” și premiul „Octavean Goga” pentru literatură ale Astei centrale.

Este cunoscut pe malurile Prutului și a Nistrului, în bibliotecile Chișinăului, acolo unde a donat cărți și s-a întreținut cu membrii societății *Limba Noastră cea Română*, sădind sentimentul frumosului de limba și istoria românilor în inimile tuturor, români de-o parte și de alta a Prutului. Mai mult, a făcut ca un grup de școlari din Chișinău să fie găzduiți în familiile de buni gospodari din Maieru (1997). Să vorbești despre comorile satului tău în stilul *Ursa Sever* pe Aleea Clasicilor în Chișinău..., lângă statuia lui Eminescu (Criuleni pe Nistru), la Soroca sau Hotin.. este un privilegiu doar pentru aleșii soartei, pentru cei înzestrați de Dumnezeu cu talanți. Nu întâmplător, în colecția sa de diplome se află și cele ale Societății Limba

Noastră ce Română din Chișinău sau ale multor filiale Astra din R Moldova.

Fie că a învățat de la apostolii neamului, fie că și-a asumat pe cont propriu slujirea satului românesc, profesorul Sever Ursa rămâne unul dintre intelectualii „de țară” care și-a înțeles menirea. Satul contemporan are problemele lui de metamorfoză, pe care profesorul Ursa le înțelege și încearcă să depășească atitudinea multor intelectuali trăitori „la țară”: *Satul tradițional se destramă, iar noi, intelectualii, stăm și privim cu durere și neputință, uitând că de la el, de la sat, am primit cuvântul și știința și că avem o datorie sfântă față de el...*” (Mircea Prahase, *Răsunetul*, 11 III 07), la care replica dlui Ursa era: „*Până la urmă, tocmai ceea ce ne înspăimântă mai mult, integrarea europeană, ar putea aduce salvarea țaranului român.*”, sau: „*Oricât s-ar schimba lucrurile, ceva din noi este mereu întors cu sufletul spre sat*”.

În virtutea acestei sfinte datorii, în vara anului 2007 se implica în dezvelirea *Lupei Capitolina* la Maieru și a bustului *Iustin Ilieșiu* la Anieș. A găsit sprijinul și înțelegerea cuvenită la distinsul primar Vasile Borș, un om de aleasă probitate profesională, la consilierii săi, la preoții și cadrele didactice cu care colaborează, la directorii de școli implicați în acțiunile culturale locale. Consătenii săi s-au bucurat de prezența unor distinse personalități la sărbătoarea acestor evenimente: academicienii Dumitru Protase și Horia Colan, prof. univ. dr. doc. Crișan Mircioiu, col. dr. Vasile Tutula, ing. Marius Mălai, prof. univ. dr. ing. Barbu Bălan – toți din Cluj, reprezentând și Societatea „VRR Cluj-Napoca”, donatorul medic Gh. Tr. Dascăl, prof. univ. dr. Ioan Buzași, prof. Silvia Pop și scriitorul Ioan Popa din Blaj, jr. Ștefan Mișuț și familia Vlașin din Dej, Cornel Cotuțiu (Beclean), Olga Lucața („Răsunetul”), Radu Sîrbu („Mesagerul”), Ioan Mititean, Valer Petrehuș, Vasile Cleja, Pavel Berengea, Emil Nistor, Livia Gavrițaș, președintele Ioan Seni ș.m.a....

A fost înțeles de întreaga sa familie, căreia îi sporește imaginea și onoarea prin tot ceea ce a făcut la nivelul comunității locale, a Astei și a cercurilor intelectuale în care a activat. De aceea Astra din recunoștință și drag de Domnia Sa, transmite familiei un îndurerat omagiu.

Aștrștii născudeni îi datorează mult. Au văzut la distinsul profesor cât de fericit se combină valoarea cu modestia, ce important este să fii stabil și curat în vorbire, să folosești umorul în locul scuzelor, să te simți confortabil în prezența unei persoane de mare caracter. Pentru toți aștrștii profesorul Ursa rămâne *o emblemă a culturii, cu un înalt cult al muncii, al perseverenței și rigorii* (Ioan Mititean, *Răsunetul*, 8 III 07). Adăugați aceste rânduri operei sale de-o viață și veți obține o imagine mult mai completă despre Domnia sa. Dar despre distinsul apostol al satului Maieru s-a scris și se va mai scrie încă mult și frumos, ca despre un adevărat model pe care ar vrea să-l atingă cât mai mulți dintre noi, începând mai întâi prin a-l admira... Cred că secretul performanțelor profesorului Sever Ursa îl putem descoperi în sintagma lui proprie: „*Omenie dai, omenie ai!*?” sau în cea a lui J. Galsworthy: „*Prima condiție a victoriei este sacrificiul*”.

Cu ce rămâi după ce oameni pe care i-ai cunoscut la ASTRA și i-ai admirat pentru ideile și reușitele lor au îmbrăcat straie îngerești, trecând dincolo precum dl Ursa? Cu bucuria că i-ai cunoscut, că au făcut parte din viața ta și că te-au îndemnat întotdeauna spre izbândă, amintindu-ți din când în când că „*Un luptător poate fi învins, dar numai un luptător poate fi învingător*”.

Ioan SENI

In memoriam

Însuflețiri momentane și regrete veșnice

Personalitatea marcantă a eminentului Prof. Sever Ursa ne-a marcat destinul favorabil al multora din învățăceii săi, dar ea a lăsat urme adânci pentru mulți ani în sufletele, amintirile și soarta urmașilor urmașilor de azi și de mâine ai acelorași învățăcei.

Am scris cândva că perioada de aur a Maierului (eu am numit-o „epoca Prof. Sever Ursa”) a ținut din anul 1959-2021, de la repartitie până la deces, adică mai mult de o jumătate de secol. Dacă până atunci satul dădea intelectuali mai ales din rândurile copiilor de dascăli, preoți, notari, în perioada sus-arătată a sosit vremea copiilor de țapinari sau butinari, păcurari sau ciobani, agricultori sau țărani să-și clădească licențe în toate domeniile culturii, științei, tehnicii sau spiritualității umane. Specialiști cu care Maieru se mândrește acum.

Am mai spus-o și o repet: Maieru a avut și are dascăli destoinici sau cu vocație, însă cel dintâi este și rămâne Prof. Sever Ursa.

I-au fost relevate sau reliefate mai multe laturi sau componente ale personalității sale. Există și o monografie a vieții și activității sale semnate de scriitorul Aurel Podaru din Beclean. Pe scurt, Prof. Sever Ursa a format oameni și a ctitorit clădiri (muzee) convertite în instituții, lăsând moștenire o revistă - *Cuibul visurilor* - în care puii de măiereni să-și poată exersa talentul literar.

Prof. Sever Ursa avea calități înnăscute dar și formate. Din ultima categorie, noi am vrea să evidențiem două: oratoria și persuasiunea. Oratoria la rang de artă, persuasiunea la rang de revelație mobilizatoare pentru ascultători, capabili să mute munții din loc.

Pentru cine a avut norocul să-l aibă ca dascăl de limba și literatura română (eu am fost unul dintre norocoși), lecțiile domniei sale nu pot fi uitate niciodată, adevărate modele de predare, o îmbinare de noțiuni științifice pigmentate cu umor și dragoste de țară și popor. Chiar dacă aceste cuvinte acum par desuete, atunci erau entuziaste. Repetăm, cuvântul rostit din cuget și inimă, dublat de o dicție perfectă, cultură generală bogată, exersat și rostit cu patos, adeseori nu doar la catedră, ci și la reuniuni, conferințe, întruniri

profesionale l-au făcut remarcant în tot județul ca un orator redutabil. La unii oameni, puțini la număr, cuvântul rostit se ridică la rang de artă: arta oratoriei pe care dirigintele meu o stăpânea cu desăvârșire. Ea, arta oratoriei, se trăiește în doi (orator și ascultător) și se stinge odată cu una din părți. Nu vom mai avea plăcerea de a-l mai asculta niciodată!

A doua calitate sau însușire deosebită pe care n-o posedă omul de rând, ci doar anumiți oameni aleși este darul de a-i însufleți sau mobiliza pe semenii spre atingerea anumitor scopuri, fiind de-a dreptul revoluționar, este darul persuasiunii.

Prof. Sever Ursa toată viața și-a dedicat-o unor scopuri înalte pentru binele public, aș spune idealuri. Trec peste faptul că majoritatea oamenilor se sting din viață fără a-și fi croit măcar anumite idealuri ca să nu mai vorbim de atingerea lor. Prof. Sever Ursa intră în categoria izbânditorilor, a unor personalități care au avut multe idealuri, iar pe o parte din ele a trăit satisfacția de a le vedea împlinite.

Bunăoară, din scriitorul Liviu Rebreanu și-a

Ne-a însuflețit la începuturi așa de mult ca să adunăm obiecte pentru muzeu pe mine și pe colegii mei încât eram în stare să aducem din casa părintească pentru muzeu până și coșerul de pe clopotor.

Astfel îmi aduc aminte cu duioșie de o pungă de tabac a bunicului meu, Macavei Ion, care a fost baciul măierenilor veri la rând. Punga era din piele neagră cu laț la gât și franjuri pe una din laturi și care figurează la loc de cinste astăzi în muzeu. Tot prin metoda persuasiunii a convins-o să predea la muzeu o bundă (cojoc femeiesc de iarnă), mare, frumos și valoros pe bunica mea, Macavei Docia.

De câte ori mă întorc în Maieru și intru în muzeu îmi urmăresc cu coada ochilor „odraslele” mele: punga de tabac și bunda bunicilor mei și încerc un sentiment de mândrie că am la păstrat două obiecte care nu vor pieri niciodată.

Cred că și aceasta ne-a sădit în sufletele noastre: sentimentul perenității, al veșniciei, că nu trecem prin lume degeaba, că nu suntem întâmplători pe pământ. Poate că prin prea plinul LUI ne-a sădit și nouă sămânța veșniciei.

Un alt episod de persuasiune exercitat asupra mea, de data asta este următorul.

Prin anii 2000, am trecut drumul la dirigintele meu, am stat mult timp de vorbă cu EL Mi-a spus la un moment dat. „Mă, Ionică (așa îmi spuneau părinții și vecinii), tu ai ajuns la o oarecare putere pecuniară, la anul se împlinesc aproape 50 de ani de când ai absolvit școala generală, ce-ai zice să-i aduni pe colegii tăi la un pahar de vorbă și de voie bună.” „Domnule diriginte, nu numai că-i adun pe toți, dar vă promit că din zece în zece ani ne vom reîntâlni.” Nu ne-am mai

reîntâlnit decât de două ori.

Era fixată încă o data de întâlnire chiar în acest an – a treia -, vara, de Sfânta Marie, așa cum procedasem în celelalte două întâlniri. Oricum, noi, elevii primei sale clase de profesor-diriginte îl așteptăm cu pioșenie să deschidă ușa și să intre în clasă. Nu ne vom mai reuni niciodată.

Macavei Al. MACAVEI

făcut un cult, cult pe care l-a inoculat și învățăceilor săi. Astfel că după muzeul dedicat lui Liviu Rebreanu din Prislop s-a transferat în Maieru, localitate legată sentimental de ctitorul romanului românesc. Cred că primul gând al filologului Sever Ursa a fost acela de a face un muzeu etnocultural în care să se valorifice obiceiurile, locurile, obiectele și uneltele de casă, câmp, pădure, piatră, țesături ș.a., simultan cu un muzeu dedicat marelui scriitor conjudețean.

curgând dinspre marile idealuri de cultivare a semenilor, de spiritualizare a oamenilor și locurilor. Tânăr absolvent al literelor clujene, se dedică, plin de elan și pricepere, organizării muzeului memorial de la Prislop, consacrat romancierului Liviu Rebreanu. Aceeași muncă trudnică o continuă la Maieru, ca profesor în locurile sale natale, dar și cele ale copilăriei lui Liviu Rebreanu. O intersectare fericită care contribuie și ea la realizarea unei construcții culturale importante.

Muzeul „Cuibul visurilor” de la Maieru nu este doar un edificiu în care Sever Ursa s-a zidit vis cu vis, speranță cu speranță, împlinire cu împlinire, precum Ana s-ar fi zidit singură în biserica ei. Nu, zidirea a curs în tot ținutul someșan și mai departe.

Pentru că o construcție este lipsită de sens dacă nu se revarsă în lumea din jurul ei, dacă spiritul ei nu trăiește în oameni și locuri. Scrierile lui Sever Ursa sunt și ele părți ale aceluiași edificiu. Este și sensul gândirii marilor noștri înaintași: Samuil Micu, Gheorghe Șincai, Petru Maior, George Barițiu, Timotei Cipariu...

Dacă cineva ar vrea să știe cum arată unul dintre ultimii corifei ai Școlii Ardelene, ar trebui să îl privească pe Sever Ursa până în adâncul hotarelor gândirii sale profunde și generoase în același timp. Apoi, ar putea da binețe ultimului corifeu, oriunde s-ar afla, pentru că ținuta sa intelectuală se revarsă de multă vreme în lumea în care trăim și noi, cei „mici de zile, mari de patimi”.

Andrei Moldovan despre Sever Ursa (n. 8 martie 1932, Poiana Cătunenilor/Ilva-Mare - d. 21 aprilie 2021, Maieru)

Cred că profesorul Sever Ursa, așa cum am avut prilejul să îi spun cândva, este o ființă care în societatea noastră de azi a devenit extrem de rară și, ținând cont că în generațiile tinere nu mai prea zărim asemenea structuri de personalitate, am putea spune chiar că este, din păcate, pe cale de dispariție.

În primul rând, el este omul care a crezut și crede cu putere în tot ce a făcut și continuă să facă. Un idealist!, ar spune unii. Eu cred că nu, pentru simplul motiv că idealistul are și o doză de naivitate, de rupere de realitate, ceea ce nu este cazul profesorului măierean. Dimpotrivă, sunt convins că de admirat este tenacitatea cu care și-a urmat crezul. Iar crezul său este unul luminist,

In memoriam**A fost...**

Despre Sever Ursa – profesorul, scriitorul, animatorul cultural, prietenul –, nu mai putem vorbi decât la timpul trecut. Din păcate!

SEVER URSA. Un ziditor. Titlul unei cărți pe care i-am dedicat-o în anul 2013, apărută la Editura Eiocon din Cluj-Napoca. *Prefață* de Mihaela Ursa, *Postfață* de Icu Crăciun.

Volumul, de peste 350 de pagini, se dechide cu un *Argument* care-mi poartă semnătura și din care voi cita doar câteva fraze, căci timpul nu-mi îngăduie - nici timpul și nici Icu Crăciun, aflat pe picior de plecare cu revista la tipar -, să mă întind la vorbă, deși aș avea atâtea de spus acum, la despărțire.

Când ne-am întâlnit prima dată, de mult, cu totul întâmplător, în fața școlii din Maieru, mi s-a părut că-l cunosc de când lumea. Aveam în față nu doar un dascăl de țară, cum m-aș fi așteptat, ci un intelectual rafinat, un om cu o vastă cultură, unul din aceia pentru care lectura e deprindere organică, nevoie reală și constantă. Vorbele lui, aveam să constat mai târziu, erau puține, măsurate, judecățile, argumentate.. Era un camarad extraordinar, cu care puteai dialoga chiar dacă punctele de vedere nu coincideau. În toate discuțiile, prietenul Sever își menținea calmul, tonul lui era limpede și ferm, având forța de a liniști lucrurile și de a le conduce spre zona raționalului. Nu puteai omite punctul lui de vedere, fie că îți convenea sau nu. O autoritate,

se știe, este greu de contestat și nu se află într-un echilibru atât de precar, încât să fie înclinată de vântul vorbelor sau al intemperiilor ocazionale.

Era ordonat și riguros ca un ofițer german! O făptură în care coexistă fără să se tulbure, într-o deplină armonie, omul cel simplu cu insul cel rafinat, cărturărit. Altfel spus: un trup noduros de țaran și o alură princiară.

Ne-am împrietenit din prima, cum se zice și așa am rămas până când Dom' Profesor a plecat pe celălalt tărâm, unde vom ajunge și noi, într-o bună zi.

- Drum lin spre Împărăția cerurilor, dragă Sever Ursa! Hristos a înviat!

Aurel PODARU

LAUDATIO (II) pentru Domnul PROFESOR SEVER URSA

ȘCOALA stăruie de neuitat în amintirea adultului care a fost, cândva, elev ori/și student, aproape exclusiv, numai prin acei profesori care, pe lângă știința respectiv arta și măiestria didactică psiho-pedagogico-metodică ale disciplinei predate, au știut să stârnească/trezească, în noi elevii/studentii lor, interesul, curiozitatea, pasiunea, iubirea, motivația, determinarea, metodele, modelele, autocunoașterea, datele fundamentale ale personalității proprii, umanitatea / omenia etc din RAPORTUL profesor/disciplină de predat-evaluat și viață de incorporat-stimulat discipol/receptor activ, conștient-participativ și creativ. Este cazul special și îndeosebi al Domnului profesor SEVER URSA!

În drumul nostru pârcioiano-măiereano-năsăudeano-clujean, cu finalizare și împlinire intelectuală, profesională și socială în București (începând din 1 sept. 1970), plecarea din blagiana matrice a veșniciei, satul, matrice ce ne-a dat credința în Dumnezeu ocrotitor al trecerii noastre prin vremi, trei ani, 1958/59 - 1960/61, ultimii ai gimnaziului măierean, ne-au fost ursiti să-i petrecem sub binecuvântarea multidimensională (dascălească, intelectuală, psiho-pedagogică, gnostică, modelatoare, actoricească, omenească, părintească etc), a profesorului de limba și literatura română, respectiv dirigintele claselor a 5 - 7-a, SEVER URSA, Domnia Sa fiind în întâii ani de profesorat și dirigentie, ca profesor titular la Maieru, după isprăvirea reconstituirii, conservării și muzeificării CASEI Rebrenilor din PRISLOP-ul Năsăudului, transformată în CASA memorială „LIVIU REBREANU”, al cărei cel dintâi muzeograf a avut onoarea să-i fie! Ursita petrecerii noastre de trei ani școlari sub îndrumarea, oblăduirea, vegherea, cultivarea, instruirea, strunirea, școlirea etc severe, ale profesorului diriginte SEVER URSA ne-a fost darul unirii destinului Dumnealui cu cel al învățătoarei măiereance DOINA SÂNGEORZAN, din 1958, al întâlnirii Profesor-elev!

Impactul, asupra preadolescentului de 11-12 ani, apoi asupra adolescentului de 13-14 ani, a fost, cum se mai afirmă câteodată, precum „cea de a doua naștere”. Mai întâi de toate, profesorul a transmis elevului, care a învățat să citească și să scrie înainte de a fi dascăl în școală, elementele de început ale conștientizării frumuseții grave a limbii române, atât prin cultivarea lecturilor din opere ce o sacralizează (acasă citind din „Biblia” interzisei surori gr.cat. Iustina Candale, vecina di-pistie părau), cât și prin predarea-învățarea-evaluarea funcționării limbii române prin gramatica ei, învățarea acesteia

stimulată de analizele gramaticale antrenate cu o asemenea determinare, încât elevul de clasa a 7-a a pus sub ochii Profesorului o frază personală de 26 de propoziții, analizată în toate detaliile și reprezentată grafic printr-o amplă diagramă structurală pe o planșă-coală (0,8m x 0,5m), stârnind invidia celor 4 colege „concurrente”(Veronica, Maria N., Șarolta, Maria H.) dinspre vârful piramidei ierarhic-intelectuale a clasei. Planșa cu pricina a ajuns, mai târziu, și sub ochii profesorului de literatura română (programa de liceu neprevăzând ore de gramatică) Octavian Ruleanu, de la Liceul „George Coșbuc” din Năsăud, care aducându-i cuvinte de laudă profesorului nostru diriginte Sever

amplificat, când Profesorul ne-a cerut, precizat și îndrumat acel caiet personal pentru culegere de folclor, apoi, periodic, ni l-a verificat, apreciat și notat, dar și remarcat, prin, de exemplu, proverbul „Pădurea die coada ii pci'eri!”. Cules de noi de la bătrânul celebru al Maierului, vecinul DONIZĂ ȚONCAN (90 ani; din ascendența viitoarei campioane, regretata Maria Cioncan), un fel de Socrate al satului, supranumit „Omu' cu două minți” de către prietenul său și al lui Liviu Rebreanu, învățătorul Dumitru Boșca. Cu bătrânul DONIZĂ, D-I Profesor SEVER URSA a fost în relații speciale, inclusiv ajutându-l în probleme de viață și bătrânețe, iar cu proverbul cules în caietul nostru de folclor, Profesorul a făcut reclamă, în toată școala, în favoarea culegerii de folclor, treptat-treptat, muzeograful din Dânsul trezindu-se la viață și îndemnându-i pe elevi să aducă, de pe la casele părințești, „obiecte vechi pentru un viitor muzeu, pe care îl vom deschide, cândva, în Maieru, mai întâi încropind o expoziție alături de opera lui Liviu Rebreanu”. Așa, ne-am mobilizat, coborând din Fundu' Pârcioii Maierului un plug de lemn, un abecedar și o tăbliță de scris (din jurul anului 1900) ale bunicului Mniculai Scridonesă, un cântar (cumpenie) de lemn, o solniță (de lemn) cu 1800 gravat pe ea, monede de Ag având pe revers (în basoreliev) chipul Împărătesei Maria Tereza (1740-1780), farfurii de lut din casa foarte veche a lu' Ba Doniză (probabil aparținând culturii

Cucuteni) etc. De ziua (10.03 2012) aniversând 80 de ani de viață ai Profesorului nostru Diriginte și Fondator al Muzeului „Cuibul visurilor” din Maieru, planul din București de a-i dăru pentru Muzeu și scaunul (totemic solar) de tors al mamei Tavifta folosit de EA până la 85 de ani (acum în etate de 89 de ani), important ca piesă muzeală datorită daltei anului 1890, din motive grăbind desfășurarea dublei aniversări (și cea a sutașei - ca număr de apariții - reviste omonime Muzeului), va trebui oferit altui prilej!

Roadele muncii de Profesor de literatura și gramatica limbii române și ale activității de îndrumare-consiliere ca diriginte, la sfârșitul

(continuare în pag. 17)

Valer SCRIDONESI-CĂLIN
(10 mai 2013)

Dirigintele primei mele clase măiereane... - Sever Ursa (1958/59)

Ursa, s-a entuziasmat, într-atât încât a hotărât ca, din când în când, ore de literatura română să devină ore de gramatică a limbii române, fapt benefic pentru noi elevii, la orele de limbi străine: franceză, latină, rusă!

Lectură literară desfășurată în clasă, din Mihai Eminescu, Ion Creangă, George Coșbuc, Ioan Slavici, Mihail Sadoveanu, Liviu Rebreanu etc, ocupau bună parte din ora de dirigentie, atunci cititorul/lectorul, retorul, pedagogul, psihologul, esteticianul, filosoful, regizorul, preotul, profesorul, omul etc SEVER URSA devenind pentru spectatori săi elevi, numai ochi și urechi, primul și cel mai important autentic ACTOR, la propriu, al vieții lor... Așa, RAPORTUL profesor-elev s-a autoinstrumentat cu o sfântă nerăbdare întru așteptarea orelor de dirigentie, și mai intensă pentru orele de literatura și gramatica limbii române, nu mai puțin, prin empatie, pentru orele de limbi străine, franceza și rusa, tot cu același Profesor-ACTOR! Interesul nostru, precum și o specială solemnă apropiere de limba română, ni s-a

In memoriam**LAUDATIO (II) pentru Domnul PROFESOR SEVER URSA***(continuare din pag. 16)*

primei sale serii de elevi școlii (1958/59 - 1960/1961), le va culege, prin cei 8 elevi ai săi (atăția dorind continuarea studiilor la liceu după absolvire). 38,1% din total, care în sesiunea de admitere din iunie 1961, la liceele din Năsăud [6 la „George Coșbuc” (L.nr.1), 2 la Liceul nr.2] au devenit liceeni, cu medii de intrare dintre cele mai mari (unul cu media maximă pe liceu), într-o concurență acerbă de 11/loc (sursa prof. mat.-fiz. Mircea Ștefan, dir. al Școlii din Maieru) - membru în comisia de admitere la „George Coșbuc” ca profesor de matematică (la limba română fiind și Dl. Prof. Octavian Ruleanu), aceste roade reprezentând cele dintâi ale îndrumătorului de destine, care ne-a fost Profesorul Diriginte SEVER URSA. Dacă punem la socoteală încă 2 absolvenți, care an optat pentru școli profesionale, unica clasă de a 7-a (cea a anului școlar 1960/61 de la Școala de 7 ani din Maieru, compusă covârșitor (90,5) din fii și fiice de țărani necolectivizi (și necolectivizabili), bilanțul total pentru Profesorul Diriginte se va ridica la 47,62% dintre elevi continuându-și studiile.

Nu ne vom bloca în imagini decisive, asupra îndrumătorului nostru de destin, după noi, Profesorul școlind atâtea generații de elevi câte au mai încăput în încă 40 de ani la catedră (retragere în 20.01.1990); în schimb, vom căuta motivul exclamând că ne obligă să scriem/vorbim și despre celelalte fațete factuale ale intelectualului, creatorului și omului de cultură SEVER URSA - fondatorul! Pentru aceasta, vom purcede la o coborâre în timp, „dând glas”, mai întâi implicațiilor acelei legende vii, care a început să circule în

Maieru, după dezvelirea în 12 august 2007 a monumentului „Lupa Capitolina”, acțiune cultural-intelectuală de primă forță a Profesorului elogiat de noi. Legenda măiereană dacică/neașă: Pe DJ17, în dreptul monumentului de bronz al Lupei... (s-a descoperit unul și-n piatră în situl preroman Brâncovenești, - Moroșvenci, în pron. magh. -, j.Mureș), doi măiereni ignoranți în ale latinătății noastre și a statuii, cunoscând, totuși, lupoaica (prin fapte de viață, și subconștient de licanthropie dacică - v. Mircea Eliade), ei aiungând la consens cu faptul că „sub lupoaică, cii doi sug”. / -, „Sug! Sug! Da, cîe sug?!” / - „Da’ laptie, mă, Rom!” (în Maieru, există niamu’ lu Rom) / - „Nu să egzistă, mă, Rem! (Mai trăiește colegul nostru de primară Rem Sidor dia Caciboaii) Lupoaica nu-i die laptie! Altfeli, nu-i rădicau domnii, ditamai monumientu!” / - „Ș-atunci, cîe sug?” / -, „Da’-nțaliep-ciiunie, mă, Rem! În-țā-liep-ciiuuu-ne!” / - „Pi cîe tie baz’ăzi?” / - „Pie acii’eia că știiu ciinie-s!” / - „Mni spunie, macar, mnie?!” / - „Bag sama, unu-i Domn’ Profi’esăr Siever Ursa! Cielalalt îmbă miereu cu iel.” / - „Li Domn’ Profi’esăr Icu Crăciiuun!”. Legenda amplificată daco-romană: același cadru scenic, aceleași perorații regizorale despre „cii cîe sug”, doar Rom și Rem înlocuiți cu școlii Domițian și Titus, înlocuitorii cunoscând varianta dacică a ignoranților întru latinitate, dar fiind școlii, au soluții pentru desemnarea celor doi profesori, în ordinea amintită, D-I Profesor SEVER URSA devenind ROMULUS. Romulus, fondatorul Romei! Coborârea din legenda - fapt real ca întâmplare / întâmplări și narațiune, relatat nouă de mai mulți intelectuali ai Maierului (inclusiv D-I Prof.

desemnat...REMUS), dă câștig de cauză FONDATORULUI!

Lui, ROMULUS-ului profesoral-cultural-scriitoricesc-instituțional al MAIERU-lui, SEVER URSA: fondatorul de destine ale elevilor săi, în cei 42 de ani de profesorat, prin limba română (pe noi, stimulându-ne și-n cariera științifică):

- destin al Școlii elementare din Maieru, devenită Școala generală „Liviu Rebreanu”, deținându-i funcția de Director în per. 1.05.1984 - 20.01.1990 (data retragerii / pensionării din activitatea de Profesor) și a dedicării D-sale Muzeului drag;

- expoziții muzeale, cea dintâi în holul Școlii din Maieru, ca Expoziția memorială „Liviu Rebreanu”, schița din 1957 a unui proiectat muzeu ce a devenit importantă instituție muzeală, marcată și de National Geographic Society (2007/2010);

- muzeu:

1) CASA Memorială „Liviu Rebreanu” (căreia i-a fost cel dintâi muzeograf) din Prislop-ul Năsăudului, între 1.08.1956 - 1.09.1958 (data startului în profesorat la Maieru), vizitată de noi ca licean de nenumărate ori, inclusiv împreună cu clasa a XI-a A, căreia D-I Prof. Octavian Ruleanu i-a predat în CASĂ 3 lecții despre Viața și Opera lui Liviu Rebreanu, având și colaborarea muzeografului

*(continuare în pag. 18)***Valer SCRIDONESI-CĂLIN**

(10 mai 2013)

Un model de referință

Profesorul Sever Ursa a înobilat, prin prezența și activitatea sa, spațiul cultural bistrițean. Impresiona prin distincție, politețe exprimată firesc, apreciere a interlocutorului, prin iubire pentru literatură și mai ales față de opera lui Liviu Rebreanu, pe care a slujit-o o viață. La Muzeul „Cuibul visurilor”, pe care l-a clădit cu migală, cu hărnicia și știința cu care furnica își ridică mușuroiul, albina își organizează stupul, sau cea mai măiastră pasăre își construiește cuibul, era o gazdădesăvârșită, făcând din Maieru un loc de pelerinaj întru ale literaturii, dar și pentru mai buna cunoaștere a acestor meleaguri, a istoriei și

obiceiurilor unor locuri aparte. Pe unde trecea în peregrinările vieții, făcea lucruri excepționale. Sădea sentimentul frumosului în inimile elevilor pe care îi îndruma și cu care ne întâlneam adesea la numeroase serbări literare pe care le anima cu puterea sufletului său generos. Expresia a școlii și a culturii năsăudene, care l-au format și pe care le-a slujit cu dăruire, profesorul și scriitorul Sever Ursa a inițiat într-ale frumosului literar multe minți tinere și a format ucenici care să-i ducă mai departe pasiunile.

Impunea prin cunoștințele sale literare și folclorice, prin pasiunea și directetea puse în ceea ce făcea, dar și printr-un mod aparte de a se face

îndrăgit de cei din jur. Ne amintim cu plăcere de perioada când colabora la „Mișcarea literară”, paginile semnate de dînsul fiind un cadou rar pentru cititorii revistei. La acest moment când distinsul profesor și om de cultură ia calea celor veșnice, membrii redacției revistei „Mișcarea literară” îi aduc un sensibil și îndurerat omagiu, convinși că personalitatea lui s-a constituit într-un model la care vom face mereu referință.

Dumnezeu să-i odihnească sufletul simțitor în pace!

Olimpiu NUȘFELEAN**La moartea astristului Sever Ursa**

Ni s-a dus astristul, eminentul profesor al Maierului, Sever Ursa, dar au rămas faptele în întru chiparea lor majestoasă în muzeul „Cuibul Visurilor”, simbol al culturii Năsăudului.

L-am cunoscut la scurt timp după reactivarea Asociațiunii ASTRA la începutul anului 1990, ca membru fondator al Despărțământului Astra Năsăud, participând la numeroasele manifestări culturale ale aștei locale și centrale. Fiind profesor cu vocație pedagogică, de limba și literatura română, era plăcut la vorbă și convingător în argumente, cu accent năsăudean atât de plăcut urechii auditorului. Și cum să nu fie o personalitate a literaturii și culturii române din Țara Năsăudului, când el îl continuă, pe aceeași strună, pe eruditul profesor de lingvistică și dialectologie Sever Pop, născut în Poiana Ilvei, prof. univ. Dr. D. H. C. al Universității Louvain, Belgia, și al mai multor Universități de prestigiu din Europa și America Latină. A fost profesor la Facultatea de Filosofie și Litere la Universitatea Catolică din Louvain, Belgia, Fondator și director al Centrului Internațional de Dialectologie și a revistei „ORBIS” (prin care a

ajuns să fie cunoscut din Japonia și până în țările Americii Latine), Cavalier al Coroanei României, Comandor al Coroanei Belgiei, etc, țara care l-a adoptat și în care a trăit până la 17 februarie 1961, când a trecut la cele veșnice, fiind înmormântat la cimitirul l’Abbaye du Park a Heverle, din orașul Louvain.

În ultimul timp Asociațiunea ASTRA, parcă e ispitită de morți. Amintim doar câteva nume care au plecat dintre noi, dar care nu dau în moarte, ci numai în legendă și mister mioritic: acad. Valentin Ionel Vlad, președintele Academiei Române, membru de onoare al Asociațiunii ASTRA; acad. Alexandru Surdu, vicepreședinte al Academiei Române, președintele Despărțământului ASTRA Brașov; prof. Univ. Dr. D. H. C. Victor V. Grecu, vicepreședinte al Asociațiunii ASTRA; prof. Nicolae Gastone, vicepreședinte al Asociațiunii ASTRA, președinte al Despărțământului Miercurea Sibiului; prof. Silvia Pop, președinta Despărțământului „Timotei Cipariu”, Blaj; Lazăr Lădăriu, președintele Despărțământului Târgu Mureș; prof. Gheorghe Căpitan, președintele

Despărțământului ASTRA Arad și acum câteva zile venerabilul profesor Sever Ursa, care prin binecuvântarea harului ceresc al creației, a împlinit conceptul cultural-pedagogic, „Cuibul Visurilor”, la Maierul, atât de drag omului și romancierului Liviu Rebreanu, lucrare prin care și-au împământat nemurirea.

Sever Ursa a fost prezent mereu în mijlocul aștristilor năsăudeni, la numeroasele manifestări culturale organizate de Despărțământul Astra Năsăud și la cele ale ASTREI Centrale, unde și-a evidențiat erudiția și personalitatea complexă, didactică, creativă și multivalentă, fiind receptat ca un prieten ales, discret și elegant, care radia mereu o căldură sufletească cuceritoare.

Numele profesorului Sever Ursa e deja renume, o personalitate de necontestat a culturii năsăudene și naționale, și în aceeași măsură a ASTREI. Dar lacrima ne spune că el va fi de-acum etern-prezent în noi și ne va lumina și mângâia din cealaltă dimensiune.

Dumitru BORTAN

In memoriam**LAUDATIO (II) pentru Domnul PROFESOR SEVER URSA***(continuare din pag. 17)*

Mihai Martin, care ne-a vorbit și despre muzeograful de dinainte, SEVER URSA;

2) Muzeul Etnografic-Memorial „Cuibul visurilor” din Maieru, satul copilăriei lui Liviu Rebreanu (conform invitației actuale de vizitare), deja semicentenar și prins în ghidul „România”, National Geographic, 2010, p.109.

- reviste:

1) „Cuibul visurilor” - revista școlară de 12 numere (1967-1976) pregătind și prefațând-o pe cea națională, de peste două decenii;

2) „Cuibul visurilor” - nr.1 mai 1996, revistă (sătească națională) de literatură, cultură, opinie, informare etc (ajunsă nr. 103/ian. 2013), generatoare de ambiții scriitoricești și publicistice, cu rezultate remarcabile.

- cărți tipărite:

1) „Bistrița-Năsăud, vatră folclorică” (1976);
2) „Muzeistică școlară” (1982);
3) „Constelația Liviu Rebreanu” (1994);
4) „Sfinte firi vizionare...” (2000);
5) „Omagiu lui Liviu Rebreanu” (2006);
6) „Poezii de Justin Ilieșiu” (2006, antologie);
7) „Vasile Rebreanu (1862-1914) - Învățător, folclorist și animator cultural” (2008);
(unele în colaborare).

- cărți / volume în manuscris:

1) „Monografia folclorică a satului copilăriei lui Liviu Rebreanu” (v. “Dicționarul etnologilor români” (vol. 3, p. 161; 2001; autor Iordan Datcu);
2) „Maieru în conștiința lui Rebreanu”;
3) „Monografia școlii măierene”;
4) „Drumuri spre izvoare” (eseistică) etc,

toate deosebit de valoroase pentru Maieru în context național și local.

- inițiative cultural-etnologice:

1) înființarea Ansamblului folcloric „Cununa Maierului”, reactivând, printre altele, și OBICEIUL local al „Cununii secerișului” / „Cununii grâului”;

2) reînființarea Societății Culturale „Liviu Rebreanu”, în iunie 1974, plecând de la actele celei vechi (1927-1955);

3) înființarea și conducerea Cercului literar-folcloric „Liviu Rebreanu” (de înzestratori cu piese ai bogatului Muzeu);

4) inițiativa și bazele manifestării locale „Zilele Măierene - Întâlnirea fiilor plecați ai satului”;

5) sărbătorirea semicentenarului absolvirii primei sale serii de elevi școlii ca Profesor Diriginte (în 13-14.08. 2011), precedată și de o sărbătorire a 40 de ani de la absolvire (în 2001) etc;

- activitate publicistică deosebit de bogată: peste 160 de articole, studii, recenzii, eseuri, reportaje, interviuri la radio, televiziune, în presa scrisă. Ex.: „În satul lui Ion”(1956), „Liviu Rebreanu în satul copilăriei sale”, „Vine fruntea cununii” etc;

- activitate social-culturală astristă foarte marcantă: membru în conducerea Despărțământului Năsăud al ASTRA, secretar al ASTRA Maieru din 1991, inițiator și realizator (în colab., 2009) al vol. I - „Țara Năsăudului” din „Dicționarul culturii și civilizației populare a județului Bistrița-Năsăud”, cea mai valoroasă acțiune astristă a Desp. Năsăud, de după 1989 etc;

- familie URSA extinsă prin vrednicii fii, Liviu și Ovidiu, profesori de nădejde în preuniversitar, respectiv universitar;

- destine striitoricești ale atâtor foști elevi ori colaboratori (unii ajunși scriitori de marcă, precum prozatorul Icu Crăciun - red. șef al revistei măierene) și fondator de curent literar-artistic-cultural, fenomenul „Cuibul visurilor”;

În momentul încheierii acestui laudatio, focalizând toate luminile noastre sufletești și intelectuale asupra elogiului, vom solidariza cu toți elogiatorii Operei și vieții emblemei măierene SEVER URSA, folosind cele „câteva mișcătoare rânduri dintr-o scrisoare a lui Valer (...) către fostul său diriginte din Maieru” (v. „Cuibul visurilor” an I, nr.5, 1996, p.2): „Aparținem acelei intelectualități care a izvorât la Sat, mereu cu gândul și simțirea spre pâlăpăirile Lui veșnice, născătoare de lumini ce fac, la noi, FALA nemărturisită a Orașului. Cu Orașul ne-am simțit mai aproape de Știință, cu Satul mai aproape de Dumnezeu care ne-a ocrotit nașterea și trecerea prin vremi”. IATĂ, FALA! Cum nou născutul SEVER Ursa a fost ursit în Poiana Cătun-enilor (în străromână, catuna = împreună) a ILvei (Ilva / Ilua) Mari (în vedică, Ila = Zeița Evlaviei și a Discursurilor Apologetice (și a Elocinței), Dumnezeu Satului ne-a ocrotit și ne ocrotește, prin asemenea oameni, trecerea noastră prin vremi!

Valer SCRIDONESI-CĂLIN

(10 mai 2013)

Rămas bun, stimate Domnule Profesor SEVER URSA...

Apusul își caută din nou cărarea spre alte meleaguri venite din veșnicie... Din veșnicia aceea care, ca de atâtea ori, „s-a născut la sat”, după cum spunea și marele poet Lucian Blaga. Din fiecare cuib, fie el din orice parte, se vor naște visuri care vor prinde contur poate, mai ales, prin acele nenumărate aripi care se vor întinde atunci când fiecare dintre noi - fie mai tânăr, fie mai în vârstă - „își va lua zborul” spre alte meleaguri ale zării albastre...

Un drum început trebuie să își găsească cândva și un capăt, după cum și răsăritul dimineții știe că după el va veni și asfințitul. Dar poate că drumul nu se încheie aici, ci continuă și dincolo în zarea albastră a

amintirilor purtate de aripile sufletelor care își vor lua zborul, de data aceasta, pe drumul eternității...

E greu să vorbești depre cineva la timpul trecut, e greu să îți găsești poate chiar și câteva cuvinte despre cineva care a pornit spre eternitate.

În „Cuibul visurilor” marelui romancier Liviu Rebreanu „trag” clopotele din nou. Jalea lor anunță plecarea, de această dată, a unui mare OM, a unui APOSTOL, a unui ZIDITOR, a unui „CTITOR DE VEȘNICIE”, a Domnului Profesor Sever Ursa.

Dacă marele scriitor Liviu Rebreanu nu a mai ajuns la bătrânețe, cu siguranță că amprenta sa i-a fost lăsată domnului Sever. La început prin intermediul amintirilor Domniei Sale de pe când avea nouă ani. Atunci a fost prima dată când l-a văzut pe ilustrul scriitor. Acesta a intrat la braț alături de tatăl tânărului Sever, Augustin, iar dragostea pentru Rebreanu a început să prindă rădăcini chiar de pe atunci. În autografele pentru părintele meu - mărturisirea domnului Sever - Rebreanu scria așa: „Prietenului meu, Augustin Ursa, care a mers pe drumurile de munte tot mai sus, cu o amintire de gând și de faptă!”

„O amintire de gând și de faptă”

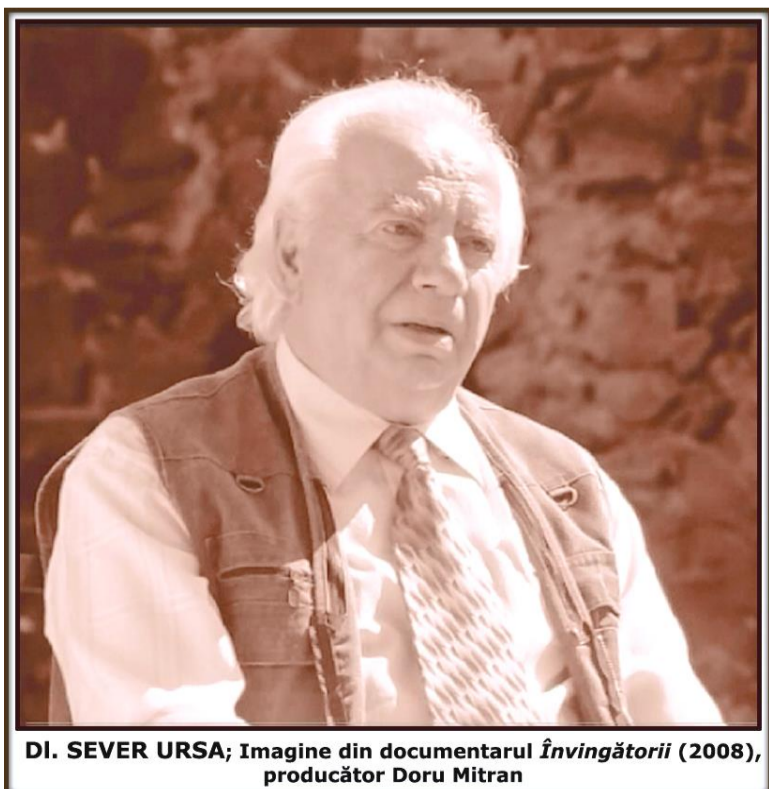

Cu foști membri ai cercului Liviu Rebreanu, la săparea fundației muzeului (10 sept. 1970)

și de această dată, o mărturisire care ne îndeamnă să pornim pe aceste drumuri știute doar de puțini oameni. E drumul ce duce spre Poiana Cătunenilor, aproape de Ilva Mare. E drumul ce duce spre rădăcinile ancestrale ale unui OM. Totul mărturisit prin cuvintele domnului Sever care, în anul 2008, ne spunea așa: *M-am născut în comuna Ilva Mare, cătunul Poiana Cătunenilor, în anul 1932, pe 8 martie. Părinții mei, Augustin și Victoria, erau țărani. Am crescut, până la vârsta de 12-13 ani, între unchiile mele, minunații mei unchi, frații mamei, care - opt la număr - au fost primii mei învățători. Unchiul Augustin, cel care a trăit 98 de ani, unchiul Traian care-a trăit 102 ani,*

(continuare în pag. 19)

Viorel-Daniel PARTENE

Dr. SEVER URSA; Imagine din documentarul Învățătorii (2008), producător Doru Mitran

In memoriam

Rămas bun, stimate Domnule Profesor SEVER URSA...

(continuare din pag. 18)

mătușa Victoria care-a trăit 95 de ani, Augustina care trăiește la 95 de ani, Dumitru care-a murit la 93 de ani, Doniză care-a murit la 94 de ani; pe badea Dănilă care mai e în viață și-și poartă costumul românesc c-o mândrie extraordinară; unchiul Ștefan care, la viața lui, a fost singurul care n-a avut meserie și a fost totuși cioban și om gospodar de excepțională exemplaritate. Mama mea, Victoria, a murit la 95 de ani. Noi suntem a opta generație, mama mea era a șaptea generație, mama lui Trofim Cătuna și Sofia Slăvoacă a fost a cincea generație și tot așa. S-a menținut acest neam dârz și frumos. [...] Familia mea este o excepție, un blazon de noblețe și ce-a putut da mai mult această familie a fost omenia, învățătura bună, demnitatea de a fi român; de aceea spuneam că ei mi-au fost primii învățători. De la ei am învățat să iubesc natura, cerul, munții, privighetorile, dar și dârzenia. Dârzenia a fost pentru ei caracteristică. Au rămas acolo întotdeauna cu toate vicisitudinile vieții. Că de era ceva greu și purtat în lume, țăranul român spunea: „Las' c-a fi cumva ș-amu' că niciodată n-o fost să nu fie nicicum !”

Fiind întrebat de multe ori de ce sunt așa de mulți, domnul Sever răspundea așa: *Cum de ce !? Ca să fim mulți la cină și ca să ni se veșnicească neamul, neamul lui Vasile, neamul lui Trofim, neamul lui Petre, neamul lui Dorotei și alte neamuri, care laolaltă fac un neam puternic...*

Oare câte mărturisiri nu am avea de făcut și noi despre Distinsul Profesor Sever Ursa!? Câte nu am avea de spus, de scris, de mărturisit!? Foarte multe, cu siguranță!

Festival de Gannat; alături de artista Valeria Peter Predescu și Ansamblul folcloric Cununa din Maieru (Franța, 1990)

Cărturar de înalt rang din Țara Năsăudului, Domnul Profesor Ursa a avut o activitate didactică impresionantă. Timp de 45 de ani, a muncit la Maieru ca profesor de limba și literatura română, ca director, ducând o muncă de apostolat.

Tot de numele domniei sale se leagă și ctitorirea a două muzee de renume dedicate în memoria marelui nostru romancier Liviu Rebreanu. Este vorba de Muzeul memorial „Liviu Rebreanu” din Năsăud (Prislop) și Muzeul „Cuibul visurilor” din Maieru, veritabile instituții de cultură rurală, dar nu numai, activitatea didactică fiind împletită și cu aceea de muzeograf.

În paralel cu activitatea didactică și muzeografică, dl. Sever Ursa a desfășurat și o adevărată activitate scriitoricească și publicistică, debutând în anul 1956, cu articolul „În satul lui Ion”, publicat în „Gazeta literară”, continuând cu diverse eseuri, comunicări științifice, articole sau volume, în special cu tematică rebreniană.

Promotor cultural de valoare, Domnul Profesor a înființat încă din anul 1967 revista școlară „Cuibul Visurilor”, cu 12 apariții în faza ei de început, urmată apoi cu apariția acesteia în varianta tipărită, începând cu anul 1996, împlinindu-se anul acesta 25 de ani de când aceasta apare fără întrerupere. De asemenea, a înființat Societatea Culturală „Liviu Rebreanu”

(1974), Cercul literar folcloric „Liviu Rebreanu”, Ansamblul folcloric „Cununa Maierului” (1964), punând și bazele manifestării tradiționale „Zilele Măierene”.

A fost și președinte de onoare al Societății Scriitorilor din Bistrița-Năsăud, dar și președinte al cercului ASTRA din Maieru.

Pentru vasta activitate a Domniei

La 20 de ani de apariție neîntreruptă a revistei Cuibul visurilor (28 mai 2016)

Sale, trei localități din județul nostru i-au acordat titlul de Cetățean de Onoare: Maieru, Ilva Mare și Năsăud.

Mi-am consacrat anii cei mai frumoși ai vieții descoperirii și valorificării comorilor de grai și de suflet ale acestor plaiuri de dor românesc, bazându-mă pe convingerea că, pe lângă profesia de dascăl - una dintre cele mai luminoase din lume -, se cuvine să fii un permanent animator cultural în orizontul larg al actualității, sub pecetea de argint a cuvintelor marelui Rebreanu: „În Maieru am trăit cele mai frumoase și mai fericite zile ale vieții mele”. Mulțumesc tuturor colegilor și prietenilor care au lăudat strădaniile unui dascăl din „Cuibul visurilor”... ne mărturisea domnul Sever.

Astăzi, Distinsul Profesor a lăsat catalogul într-un raft din cancelaria școlii. Activitatea de muzeograf a lăsat-o moștenire generațiilor mai tinere. Nouă ne-au rămas învățămintele dobândite, achizițiile spirituale și amintirile... Și acea „trăistuță cu metafore” din care domnul Sever ne-a dăruit nu una, ci cât mai multe fiecăruia dintre noi. O metaforă, o povață, un îndemn, o învățătură sau alte câte și mai câte lucruri de suflet pe care Domnia Sa ni le-a dăruit mereu. Din trăistuța lui, dar și din desagi plini cu multe cărți, desagi cu care sosea odată pe meleagurile „Cuibului visurilor”...

Să îi păstrăm vie memoria în inimile și sufletele fiecăruia dintre noi...

Rămas bun, stimate Domnule Profesor!
Multă mângâiere familiei îndoliate!

Viorel-Daniel PARTENE

**SEVER URSA
(1932-2021)**

Profesorul meu și al multora dintre d-voastră își începe astăzi drumul spre eternitate. Mărturisesc că am rămas cu strângere de inimă la aflarea veștii trecerii sale dincolo, mai cu seamă că așa cum îi spuneam odată avea stofă de centenar sănătos și optimist, dat fiind faptul că majoritatea rudelor sale din Poiana Cătunenilor din Ilva Mare se stinseră la peste 90 de ani, câțiva din unchii săi la peste 100, ultima mătușă la venerabila vârstă de 103 ani. Acum, îmi vine foarte greu să vorbesc la trecut despre Domnia Sa; suferința nu poate fi măsurată.

Rememorarea și evocarea prieteniei cu profesorul meu sunt răvășitoare. Pe mulți dintre noi ne-a învățat valoarea respectului, a bunului-simț și omeniei, valori ale existenței umane, care astăzi sunt mult depreciate, le întâlnim din ce în ce mai rar; cine nu-și aduce aminte de una din preferatele sale zicale: „Omenie dai, omenie ai?!” Personalitatea sa copleșitoare, rigurozitatea și dârzenia lui ne-a umplut de stimă și respect. Cine știe cum am fi pornit-o în viață și unde am fi fost, fără luminoasa lui călăuză și spiritul său neatins de osteneală.

Distinsul profesor Sever Ursa a oferit fiecăruia dintre noi o părticică din sufletul său, fără să ceară nimic în schimb, nici măcar un simplu „Mulțumesc”. Ajuns la anii senectuții, mulțumirea Domniei Sale a fost când s-a regăsit în câte unul din foștii săi ucenici, când i-a văzut realizați, cu familii și cu urmași. Mulți îi datorăm chiar schimbarea firului vieții, fiindcă a știut să ghicească și să prețuiască sămânța bună

(continuare în pag. 20)

Icu CRĂCIUN

In memoriam

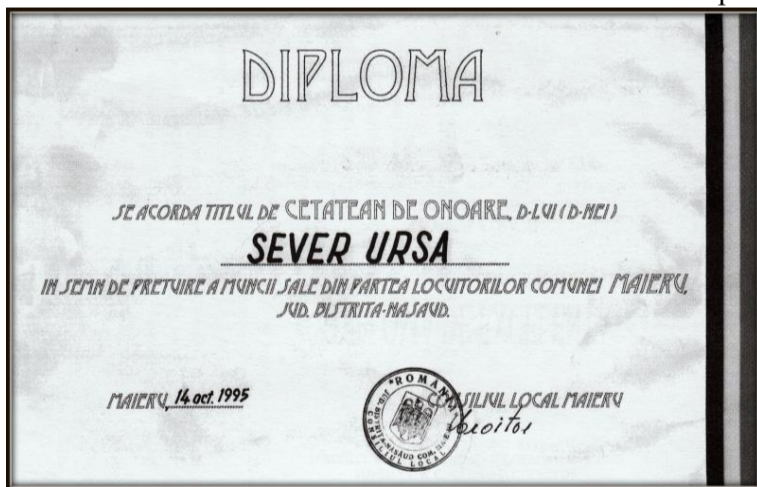
SEVER URSA (1932-2021)

(continuare din pag. 19)

din care să rodească un soi bun. Firește, pentru cei fără dragoste de muncă n-a avut cuvinte blânde, căci nu întâmplător l-a chemat SEVER. Uneori, chiar îmi spunea cu elocința sa proverbială: „Să știi că și eu am învățat multe de la elevii mei” sau „Răutatea nu este veșnică, se va veșteji și ea”, sau „Nu arunca pietre în câinii care latră, tu vezi-ți, cu răbdare, de drumul tău până la capăt”, după care recita, cu respect, din Coșbuc și Goga cu o plăcere neasemuită. Chiar dacă tabla de valori în care a crezut a început să se zguduie, domnul Profesor a rămas un optimist incorigibil. Celor mai mulți ne-a insuflat dragostea pentru carte, cultul pentru romancierul Liviu Rebreanu și să recunoaștem că gramatica făcută cu Domnia Sa ne-a intrat tuturor în sânge, iar exigența sa ne-a făcut bine multora dintre noi, așteptându-l cu o liniște suverană în clasă; în plus, la el am găsit întotdeauna un sfat folositor ori un îndemn binevoitor, sau – cum se zice – o mână prietenoasă pe umeri. Cândva l-am întrebat ce așteaptă de la zecile de generații care i-au trecut prin suflet și știți ce mi-a răspuns? „Atâta aștept: Bună ziua, domnule profesor!”

Doamnelor și domnilor,

Când pleacă cineva apropiat sufletului tău, îți dai seama că au rămas atâtea lucruri nespuse. Nu ascund durerea și profundul regret ce mă încearcă acum. Câte puțin, cu toții ne vom duce către un liman de tihnă și împăcare, dar domnul profesor Sever Ursa trebuie să rămână în conștiința

Fanny și Puia Rebreanu - Maieru, 1973 Foto: arhiva prof. S.Ursa

de îndeplinit - toate acestea ne spun că era mereu urmărit de grija desăvârșirii. Dar dincolo de preocupările dedicate culturii - pentru scriitorul Liviu Rebreanu avea un adevărat cult, dedicându-i câteva cărți, cult pe care ni l-a transmis și nouă - și ridicării acestui neam, domnul Sever Ursa, om al echilibrului și al măsurii, a fost și va rămâne un familist model. „Toiagul” și norocul vieții sale i-a fost devotata sa soție, doamna Doina, care, cu sufletul ei nobil și distins l-a sprijinit permanent cu multă dragoste, cu vrednicie, demnitate și multă discreție în toate proiectele sale. Cei foi fii, Liviu și Ovidiu, alături de soțiile lor și-au creat prin muncă asiduă un prestigiu bine apreciat de colegii lor de muncă. Și iată, la fel fac și nepoții și nepoatele Profesorului, cel care ne-a făcut viața mai frumoasă, ne-a învățat cum să trăim, dar și cum să murim. Prin cuvântul său limpede, - avea un talent oratoric cumpănit, fără să cadă vreodată în vulgaritate sau banalitate - prin fapte și operă nepieritoare, el rămâne o flacără care a luminat neamul românesc de pe aceste meleaguri în vremuri mai mult sau mai puțin potrivite. Discursurile sale, alimentate de o artă a persuasiunii rară, aveau miez și morală.

Ușa familiei sale era mereu deschisă tuturor celor care apelau la ei. În casa lor primitoare găseai întotdeauna ospitalitate, avea raporturi bune cu toată lumea, dar să nu credeți că nu a sorbit și el din cupa amărăciunilor și nu au fost unii oameni care i-au întinat sufletul. Acestea sunt lucruri inerente și se întâmplă și se vor întâmpla în viața oricui. Pentru el, familia, școlarii, scrisul și cititul i-au fost leacurile zilnice. Era mândru de nepoatele și nepoții săi. Trăind în

sârg cărturăresc, ca profesor, nobilă profesie!, a ars mereu pentru ucenicii săi, ai domnia unei lumini în bezna acestei lumi ingrata, luminând inimi și suflete prin faptă și cuvânt ziditor. Profesorul a avut încredere în educație, în elevi, în iscusința minții oamenilor simpli, în bunul lor simț, și-a îndeplinit misiunea avută pe acest pământ: aceea de a forma oameni prin multele generații de elevi pe care i-a educat și instruit așa cum numai domnia sa a știut s-o facă. Profesorul experimentat, Sever Ursa, cel care a cunoscut refugiul din anii 1940-1944, reprezintă prototipul de intelectual ardelean pătruns de rolul pe care îl are, înțelegând că renașterea națională nu se poate face decât prin cultură și educație. Niciodată n-a luat în glumă țara și acest neam.

Este de datoria noastră să-i cultivăm memoria de câte ori vom avea ocazia. Niciodată să nu ni se pară povara recunoștinței grea și apăsătoare față de dascălii noștri. Să le păstrăm amintirea vie, plină de grație, fiindcă multe din achizițiile spirituale și învățămintele dobândite le datorăm lor. Să promitem cu toții că măcar noi, cei prezenți, nu-i vom răni sufletul cu uitarea noastră și îl vom păstra mereu în inimile și sufletele noastre. Echipa revistei *Cuibul visurilor* (Viluț Cărbune, Ilie Hoza, Macavei Al. Macavei, Iacob Naroș, Viorel-Daniel Partene, Mircea Prahase, Liviu Ursa și subsemnatul) deplânge trecerea directorului nostru fondator la cele veșnice, o parte din roadele muncii sale fiind prezentate în cei 25 de ani în care am fost împreună la bine și la greu.

Doi dascăli: Sever Ursa și Icu Crăciun

Bunul Dumnezeu să-l așeze în rândul celor drepți și buni, iar celor rămași multă mângâiere. Odihnă veșnică și meritată cu prisosință, DOMNULE PROFESOR!

Icu CRĂCIUN

(Necrolog rostit la înmormântarea Domnului Profesor)

Redactor-șef: Icu CRĂCIUN

Redactori: Viluț Cărbune, Ilie Hoza, Macavei Al. Macavei, Iacob Naroș, Mircea Prahase, Alexandru Rațiu, dr. Lazăr Ureche, Liviu Ursa, Viorel-Daniel Partene.

Acest număr apare cu sprijinul financiar al Primăriei Maieru.

Correspondenți externi: Damaschin Pop Buia (Germania), Alex Pop (SUA)

Precizare: Responsabilitatea materialelor publicate aparține în exclusivitate autorilor.

Adresa redacției: Muzeul *Cuibul visurilor* Maieru, județul BISTRIȚA-NĂSĂUD

Machetare: Viorel-Daniel Partene

E-mail: icu_craciun@yahoo.com

Tehnoredactare computerizată și tipar: REVOX INTERNATIONAL PROD SRL, Bistrița,

Str. Gen. Grigore Bălan, nr. 25, tel: 0263 231 341

ISSN 1224 - 643

Învățământ

CUIBUL VISURILOR

Sport

Cultură